

Natuur.oriolus

VLAAMS DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR ORNITHOLOGIE

SEPTEMBER 2024 • JG 90 • NR 3

bpost

PB- PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Retouradres:
Natuurpunt,
Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

ZELDZAME VOGELS IN BELGIË IN 2023

RAPPORT VAN HET BELGIAN RARE BIRDS COMMITTEE

HYBRIDE KOKMEEUW X ZWARTKOPMEEUW

IN NATUURRESERVAAT MOLSBROEK VAN 2011 TOT 2023

Natuurpunt • Coxiestraat 11 • 2800 Mechelen

Natuurpunt
Studie

ZELDZAME VOGELS IN BELGIË IN 2023

RAPPORT VAN HET BELGIAN RARE BIRDS COMMITTEE (BRBC)

Olivier Dupont, Stijn Baeten, Joachim Pintens, Raphaël Lebrun & de leden van het BRBC

» Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*. 18/9/2023. Peer (L) (© Joachim Pintens)

Inleiding

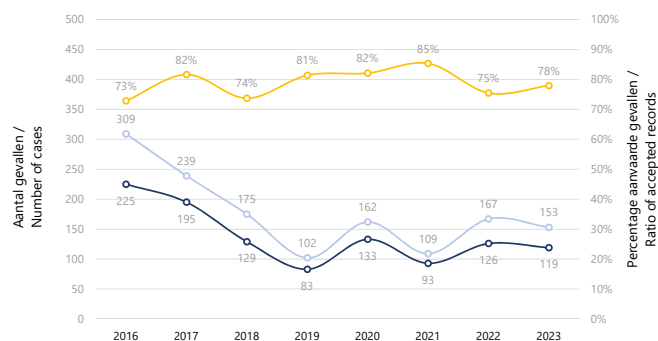
Dit is het rapport van het Belgian Rare Birds Committee (BRBC), dat gevallen van zeldzame vogelsoorten en ondersoorten behandelt die werden waargenomen in België in 2023. Aanvullend bevat dit rapport enkele gevallen uit de voorgaande jaren waarover nog niet eerder gerapporteerd werd. Sommige gevallen uit 2023

zijn nog niet verwerkt in dit rapport. Het BRBC buigt zich momenteel nog over deze gevallen.

Een Franstalige versie van dit rapport zal verschijnen in het ornithologisch tijdschrift Aves van Natagora. Voor de Engelstalige versie wordt verwezen naar onze website.

Aantal gevallen

Dit rapport behandelt 153 gevallen (169 vogels van 60 soorten), waarvan 146 gevallen (159 vogels van 58 soorten) werden vastgesteld in 2023. 106 gevallen van 42 soorten werden geaccepteerd in categorie A (102 gevallen van 42 soorten in 2023), 13 gevallen van acht soorten werden aanvaard in categorie E (12 gevallen van zeven soorten in 2023) en 34 gevallen van 21 soorten werden niet aanvaard (32 gevallen van 20 soorten in 2023) (Figuur 1). Met een totaal van 119 aanvaarde gevallen verdeeld over de verschillende categorieën en 34 niet-aanvaarde gevallen ligt het aanvaardingspercentage op 78%, een percentage dat in lijn ligt met andere landen (bv. Kayser et al. 2014, Olsen et al. 2018, Figuur 1). Van de 119 aanvaarde gevallen was 87% (104

» Figuur 1. Evolutie van het aantal aanvaarde gevallen in categorie A-E door het BRBC over de laatste jaren (donkerblauw), het aantal behandelde gevallen (lichtblauw) en de verhouding van het aantal aanvaarde gevallen in verhouding tot het totaal aantal gevallen (geel).

De dip in de eerste twee curves kan verklaard worden door het verwijderen van een aantal algemener wordende soorten van de lijst van zeldzaamheden, een invasie van Witkopstaartmees *Aegithalus caudatus caudatus* tijdens de winter van 2015-2016 en een herziening van alle waarnemingen van Siberische Tjiftjaf *Phylloscopus collybita tristis*.

Figure 1. Evolution of the number of accepted Belgian records in category A-E over recent years (dark blue), the number of cases treated (pale blue) and the ratio of the number of accepted records to the total number of cases (yellow).

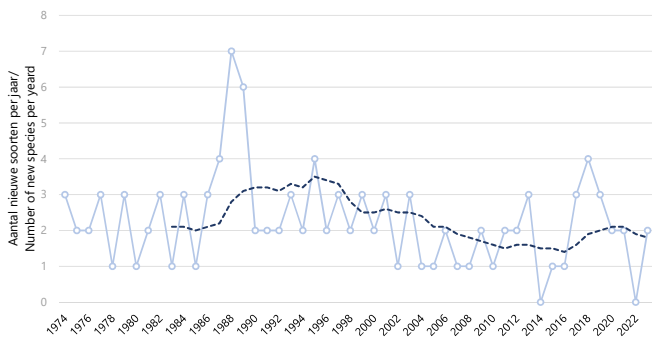
The dip in the first two curves is explained by the removal of a number of increasingly common species from the list of rarities, an influx of White-headed Long-tailed Tits *Aegithalus caudatus caudatus* in winter 2015-16 and a revision of all records of Siberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis*.

gevallen) voorzien van een foto of een geluidsoptname, terwijl de overige 13% (15 gevallen) aanvaard werden op basis van een beschrijving. Alle behandelde gevallen werden door de waarnemers ingevoerd op www.waarnemingen.be. Van negen gevallen (7,6%) werd tevens een rapport ontvangen (zie verder, 'Hoe een verslag van een zeldzame vogel doorgeven aan het BRBC?'). Vermits het voornaamste doel van zeldzaamhedencommissies het archiveren van vondsten van zeldzame vogels en het reproduceerbaar maken van het achterliggende homologatieproces is, verwelkomen we nog steeds een uitgebreid rapport ingestuurd door de waarnemer.

Met 62 aanvaarde gevallen in categorie A is West-Vlaanderen met voorsprong het best bedeed, gevolgd door Antwerpen (15) en Oost-Vlaanderen (11). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaams-Brabant kenden in 2023 geen gevallen in categorie A. Tijdens het voorjaar en het najaar werden, niet geheel onverwacht, de meeste zeldzaamheden gevonden. April en mei waren goed voor 10 en 20 gevallen, terwijl er in september-oktober-november 14, 19 en 16 werden genoteerd. Januari was goed voor acht gevallen. De langst pleisterende soorten van 2023, met een verblijf van 139 tot wel 150 dagen, waren de Ross' Ganzen *Anser rossii*, Dwergaalscholver *Microcarbo pygmaeus* en Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus*.

Het jaar in een notendop

Met de toevoeging van twee nieuwe soorten in 2023 komt de Belgische soortenlijst op 465 soorten. Terwijl in 2022 geen enkele nieuwe soort voor het land werd genoteerd, ligt het aantal in 2023 in de lijn van de laatste 30 jaar (gemiddeld 1,97 nieuwe soorten per jaar) en licht boven het 20- en 10-jarige gemiddelde (resp. 1,7 en 1,8 nieuwe soorten per jaar, **Figuur 2**).

Figuur 2. Evolutie van het aantal nieuwe soorten voor België geaccepteerd door het BRBC in categorie A over de laatste 50 jaar (lichtblauw) en het tienjarig glijdend gemiddelde.

Figure 2. Evolution of the number of new species for Belgium, accepted by the BRBC in category A over the last 50 years (pale blue) and the ten-year moving average.

De hoogtepunten van 2023 waren:

- 1ste geval van **Ross' Gans** *Anser rossii* en **Bonte Zanger** *Mniotilta varia*. Een van de twee Ross' Ganzen droeg een Canadese wetenschappelijke ring, de vogels werden eerst ontdekt in Noorwegen. Dit betreft het eerste bewezen trans-Atlantische geval van deze soort. De Bonte Zanger, de eerste *Parulidae* voor ons land, dook op tijdens een ongekende influx van Amerikaanse zangvogels in West-Europa.
- 2de geval van **Zwartkoprietzanger** *Acrocephalus melanopogon*, tevens de eerste veldwaarneming voor ons land.
- 5de geval van **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominica*
- 6de tot 11de geval van **Dwergaalscholver** *Microcarbo pygmaeus*
- 7de tot 10de geval van **Izabeltapuit** *Oenanthe isabellina*
- 10de geval van **Dwergooruil** *Otus scops*, **Rotszwaluw** *Ptyonoprogne rupestris* en **Alpenheggenmus** *Prunella collaris*

- 11de geval van **Siberische Sprinkhaanzanger** *Helopsaltes certhiola*
- Het eerste geval van **Blonde Ruiter** *Calidris subruficollis* in tien jaar
- Het beste jaar ooit voor **Alpengierzwaluw** *Tachymarptis melba* (zeven gevallen), **Dwergaalscholver** *Microcarbo pygmaeus* (zes) en **Izabeltapuit** *Oenanthe isabellina* (vier). Bovendien werd 2023 het beste jaar voor **Cirlgors** *Emberiza cirulus* in recente tijden, inclusief een geslaagd broedgeval.
- Een uitmuntend jaar voor **Vale Gierzwaluw** *Apus pallidus* (10 gevallen), **Poelsnip** *Gallinago media* (vijf) en **Raddes Boszanger** *Phylloscopus schwarzi* (zes).

Recente beslissingen en ontwikkelingen

Wat maakt een vogel een zeldzame vogel?

Een soort wordt als een nationale zeldzaamheid gecatalogeerd als er gemiddeld drie of minder aanvaarde gevallen per jaar zijn in de voorbije tien jaar of als de soort geen aanvaarde gevallen kent in minimaal drie van deze tien jaar. Deze laatste regel moet voorkomen dat erratische soorten die tijdens een uitzonderlijke influx in hogere aantallen kunnen verschijnen, zoals bv. Grote Kruisbek *Loxia pytyopsittacus*, ten onrechte uit de homologatielijst zouden verdwijnen. De relatief lange periode van tien jaar moet een stabiele trend van de zeldzaamheidsstatus van een soort garanderen. Voor ondersoorten gelden dezelfde regels. Het BRBC zal jaarlijks een nazicht doen van de lijst van te homologeren soorten en aftoetsen of alle soorten nog steeds als een nationale zeldzaamheid kunnen aanzien worden.

Schrappen van twee soorten van de homologatielijst per 1 januari 2024

Tijdens onze laatste analyse in maart 2024 werd de periode 2014 tot 2023 beschouwd. Hieruit vloeide voort dat Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus* en Bonte Kraai *Corvus cornix* vanaf 1 januari 2024 niet meer op de homologatielijst staan. Nieuwe informatie over deze soorten betreffende gevallen van voor 1 januari 2024 blijven welkom. Beide soorten zullen echter nog voor minstens vijf jaar opgevolgd worden (zie onder) en we sporen waarnemers ten zeerste aan om gevallen van beide soorten uitgebreid te documenteren, zowel fotografisch als door middel van een uitgebreide beschrijving.

Soorten die van de homologatielijst verdwijnen, wijzigen in www.waarnemingen.be van zeldzaamheidsstatus van 'Zeer zeldzaam' naar 'Zeldzaam'.

Met 32 aanvaarde gevallen van **Stormvogeltje**, betreffende 37 vogels tussen 2014 en 2023 en met 2016 en 2021 als enige jaren zonder een geval, voldoet de soort niet meer aan de criteria om op de nationale zeldzaamhedenlijst te staan. De soort houdt er een pelagische levenswijze op na, waarbij ze alleen aan land komt om te broeden. Het broeden gebeurt in holen in rotsachtig habitat langs de Oost-Atlantische kusten tussen Spanje en Noorwegen (ssp. *pelagicus*) of in de Middellandse Zee (ssp. *melitensis*) (Keller et al. 2020). Hoe en langs waar de trek van Stormvogeltjes precies verloopt, is momenteel nog onduidelijk, vermits zendertjes lange tijd te zwaar waren voor zo'n kleine soorten (Militão et al. 2022). Wel is intussen duidelijk dat de soort eerder de Atlantische kust lijkt te volgen en de Noordzee zoveel mogelijk probeert te mijden (Fontijn & Jonker 2009). Stormen met harde aanlandige winden van september tot december geven de beste kansen om Stormvogeltjes te zien langs de Belgische kust. Op 7 gevallen na vonden alle vondsten plaats in de provincie West-Vlaanderen.

Bonte Kraai kende 32 aanvaarde gevallen (en 32 vogels) tussen 2014 en 2023 en werd in elk jaar vastgesteld, waardoor ook deze soort

Figuur 3. Bonte Kraaien *Corvus cornix* in 'De zeer rijke uren van de hertog van Berry: Februari' van de broeders van Limburg, vroege 15de eeuw.

Figure 3. Hooded Crows *Corvus cornix* in 'Les Très Riches Heures du duc de Berry: February', of the Limbourg brothers, early 15th century.

verdween van de nationale lijst van zeldzaamheden. Het Belgische Avifaunistische Homologatiecomité (BAHC) en de Commission d'Homologation (CH), de voorlopers van het huidige BRBC, hadden dit taxon in 2011 op de zeldzaamhedenlijst geplaatst door de sterke afname van het aantal overwinterende vogels. De soort evolueerde van een eerder algemene naar een zeldzame soort in minder dan honderd jaar (Faveyts et al. 2013, Vanhove & Raty 2015). In de 15de en 16de eeuw werden Bonte Kraaien geregeld afgebeeld in werken van Belgische en Nederlandse schilders, wat een getuigenis vormt van hun aanwezigheid in de lage landen tijdens de sneeuwrijke winters van de kleine ijstijd (Joiris 1971, **Figuur 3**). Bonte Kraaien werden door Fallon (1875) in de 19de eeuw beschouwd als 'uitermate abundant [...] zich verspreidend over het platteland in immense moorden', terwijl een minder enthousiaste Sélys-Longchamps (1842) het voorkomen van Bonte Kraaien meestal linkt aan graslanden langs de Maas en de Schelde. Bonte Kraaien zijn altijd zeldzamer geweest ten zuiden van Sambre en Maas, waardoor de soort lokaal bekend stond als 'corbeau flamand' (van Havre 1928). In het midden van de 20ste eeuw overwinterden nog honderden tot duizenden Bonte Kraaien in Vlaanderen, waarbij de soort een sterke voorkeur had voor kustgebieden en de polders nabij de Zeeschelde (Verheyen 1957, CAB 1967, Lippens & Wille

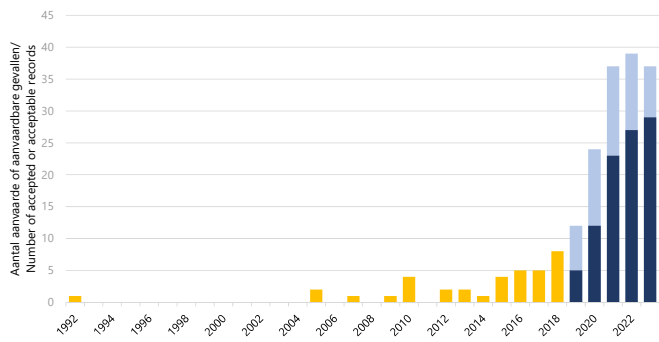
1972). Aantallen aan de kust konden op gemeenschappelijke slaappleaatsen met Zwarte Kraai oplopen tot in de honderden (Lippens & Wille 1972). Hoewel Bonte Kraaien minder algemeen waren in centraal België in de 20ste eeuw, konden hier jaarlijks nog steeds kleine overwinterende of doortrekkende groepjes genoteerd worden (van Der Elst 1981). Een paar decennia later waren de aantallen sterk geslonken tot een handvol vogels per jaar, zelfs in het voormalige bolwerk langs de kust. De gevallen van de laatste tien jaar hadden steeds betrekking op eenzaten, die bovendien vaak korter in ons land verbleven. Vogels die in ons land terecht komen vinden hun oorsprong voornamelijk in Fennoscandia en tonen een duidelijke NO-ZW georiënteerde migratie (Spina et al. 2022, webref 2). De sterke achteruitgang die werd vastgesteld in België toont zich evenzeer in het aantal overwinterende vogels in de buurlanden, maar niet in de broedgebieden. Het lijkt erop dat vogels simpelweg noordelijker blijven overwinteren, dichterbij de broedgebieden, vermoedelijk door een hogere beschikbaarheid van voedsel in de vorm van huishoudelijk afval en intensivering van de landbouw, eerder dan door klimaatverandering (van Manen 2017). Hoewel Bonte Kraai de afgelopen eeuw een gestage achteruitgang doormaakte in België, is de trend de laatste tien jaar weer stabiel en heeft de soort de drempel van gemiddeld drie gevallen per jaar overschreden.

Opvolging van zeldzame soorten nadat ze van de nationale zeldzaamhedenlijst worden geweerd

Vanaf het moment dat een taxon van de lijst van zeldzaamheden wordt verwijderd, volgt het BRBC de waarnemingen verder op voor minimaal vijf en maximaal tien jaar (zie Baeten et al. 2021). Gevallen zullen tijdens deze monitoringsfase nog steeds beoordeeld worden op basis van een beschrijving, foto's, video's of geluidsopnames. Vijf jaar na de start van de monitoring wordt een eerste tussentijdse evaluatie opgemaakt. Als van een taxon meer dan 30 aanvaardbare gevallen geregistreerd werden en er aanvaardbare gevallen waren in elk jaar, dan wordt binnen het BRBC bediscussieerd of het taxon van de monitoringslijst kan verwijderd worden. Als er echter 30 of minder gevallen geregistreerd werden of er minstens een jaar is zonder een geval, dan blijft het taxon op de monitoringslijst voor een tweede cyclus van vijf jaar. Tien jaar na het verwijderen van de homologatielijst wordt een tweede evaluatie gemaakt. Als het taxon meer dan 30 keer werd gemeld gedurende de tien voorgaande jaren en er gevallen zijn in minstens acht van de tien jaren, dan bevestigt het BRBC de verwijdering van het taxon van de monitoringslijst. Als echter binnen deze tijdspanne van tien jaar 30 of minder gevallen aanvaardbaar zijn of er gevallen zijn in maximaal zeven jaar, dan wordt het taxon terug op de homologatielijst geplaatst. De BRBC-leden zullen dan alle gevallen van de afgelopen tien jaar beoordelen.

In 2019 werden vier taxa van de zeldzaamhedenlijst verwijderd en op de monitoringslijst geplaatst: Roodhalsgans *Branta ruficollis*, Grijze Wouw *Elanus caeruleus*, Roodstuitwaluw *Cecropis daurica* en Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum* (Baeten et al. 2019).

Tijdens de eerste vijf jaar durende monitoring van het aantal Grijze Wouwen kende de soort 96 aanvaardbare gevallen op een totaal van 149 gevallen. Bijgevolg werd Grijze Wouw per 1 januari 2024 verwijderd van de monitoringslijst. In vier van de aanvaardbare gevallen ging het om twee vogels. Deze kleine roofvogel met zijn opvallend bonte verenkleed komt wijdverspreid voor in Sub-Sahara-Afrika. Ze leiden een nomadisch bestaan en laten zich daarin leiden door de beschikbaarheid van prooien. Broeden doen ze jaarrond zolang er voldoende voedsel aanwezig is en ze brengen soms verschillende legsels per jaar groot (Kemp et al. 2020). De relatief nieuwe Europese populatie die 40 jaar geleden nog beperkt was tot het zuidwes-

Figuur 4. Evolutie van het aantal gevallen van Grijs Wouw *Elanus caeruleus* in België. De soort kende 36 aanvaarde gevallen vooraleer ze van de zeldzaamhedenlijst verdween in 2018 (geel). Terwijl het aantal aanvaardbare gevallen (donkerblauw) duidelijk toeneemt, werd een substantieel deel van de waarnemingen na 2018 niet meer afdoende gedocumenteerd (lichtblauw).

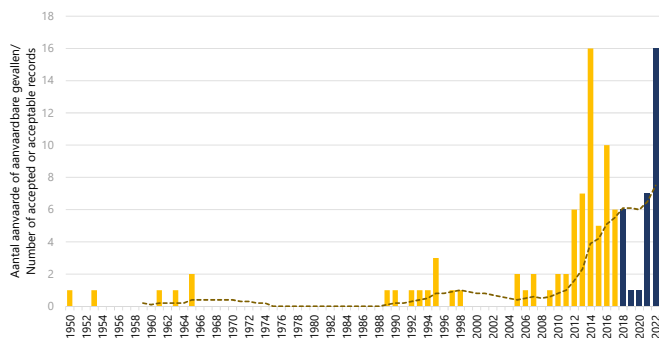
Figure 4. Evolution of the number of records of Black-winged Kite *Elanus caeruleus* in Belgium. There were 36 accepted records (yellow) before the species was removed from the rarities list in 2018. While the number of acceptable sightings (dark blue) is clearly increasing, a substantial part of the records were no longer adequately documented after 2018 (light blue).

ten van het Iberische schiereiland heeft zijn opmerkelijke toename over de jaren heen verder gezet tot halverwege Frankrijk (Keller et al. 2020). De soort heeft recent succesvol gebroed nabij de Belgische grens in Noord-Frankrijk en in 2020 werd bij een paartje in de Hoge Venen (Lg) nestbouw vastgesteld. De toename vertaalt zich duidelijk in een merkbaar hoger aantal waargenomen exemplaren in België (Figuur 4). Waarnemingen in ons land worden voornamelijk in het voorjaar (april-mei) en het najaar (oktober) gedaan, maar er zijn waarnemingen in alle maanden.

Roodstuitzwaluw (16/34 en een jaar zonder aanvaardbare gevallen), Roodhalsgans (20/62) en Struikrietzanger (22/26) worden verder opgevolgd tot 2028.

Verder heeft het BRBC de analyse van Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus* (31/65), Vale Gier *Gyps fulvus* (40/76) en Siberische Tjiftjaf *Phylloscopus collybita tristis* (163/209) voor de periode 2018-2022 vervolledigd. Voor al deze soorten werd voldaan aan de criteria en ze worden derhalve niet meer door het BRBC opgevolgd sinds 1 januari 2023.

In het werk Avifauna van België (1967) werd Zwarte Ibis beschouwd als een onregelmatige gast, waarbij twee gevallen in categorie B

Figuur 5. Evolutie van het aantal geaccepteerde (geel) en aanvaardbare (donkerblauw) gevallen van Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus* in België en het tienjarig glijdend gemiddelde (stippellijn). Tot begin 2018 werd de soort 76 keer aanvaard vooraleer ze van de zeldzaamhedenlijst werd verwijderd.

Figure 5. Evolution of the number of accepted (yellow) and acceptable (dark blue) records of Glossy Ibis *Plegadis falcinellus* in Belgium and its ten-year moving average (dotted line). Up to early 2018, 76 records of the species were accepted before being removed from the rarities list.

opvallen omdat het hier om grotere groepen ging: ca. 30 vogels in Haneffe (Lg) in oktober 1903 en 25 vogels bij Molenbeersel (L) eind oktober 1932 (CAB 1967). Na het eerste geval voor categorie A op 13/5/1950 in Oudenburg (WV) was de soort tot begin jaren negentig een echte zeldzaamheid met slechts een handvol gevallen. Tussen 1989 en 1998 volgde een opmerkelijke reeks van waarnemingen, waardoor het aantal categorie A gevallen op korte tijd verdrievoudigde. Nadien volgde opnieuw een periode zonder waarnemingen tot 2004. Vanaf dan wordt Zwarte Ibis een regelmatigere bezoeker, met een piek in het aantal aanvaarde gevallen in 2016 en 2022 (telkens 16). 2022 was tevens het laatste jaar dat de soort door het BRBC opgevolgd werd (Figuur 5). Zoals wel vaker bij schaarse soorten worden ook waarnemingen van Zwarte Ibis veelal onvoldoende gedocumenteerd. Van de 34 gevallen die niet als aanvaardbaar worden beschouwd, ontbrak in 17 gevallen een beschrijving, een foto, of (in dit geval minder gangbaar) een geluidsopname, terwijl in 11 gevallen de beschrijving onvoldoende was om andere gelijkende soorten zoals bv. Puna Ibis *Plegadis ridgwayi* uit te sluiten. Bij vier gevallen werd niet vermeld of de vogel ongeringd was en viel dit eventueel op basis van foto's niet uit te sluiten, terwijl het in twee gevallen met zekerheid om een ontsnapt individu ging. De Europese broedvogelpopulatie ging er de laatste decennia sterk op vooruit, waarbij ook een noordwaartse uitbreiding plaatsvond. Zo zijn er o.a. bevestigde broedgevallen langs de Loire in Frankrijk (Keller et al. 2020).

Met 40 aanvaardbare gevallen van Vale Gier in de periode 2018-2022 in vergelijking met 63 gevallen tijdens de anderhalve eeuw ervoor, is het duidelijk dat er een opvallende stijging is in het aantal waarnemingen in België, daarbij indachtig dat 36 gevallen niet aanvaardbaar geacht werden door het ontbreken van een beschrijving of foto's, maar waarschijnlijk wel degelijk betrekking hadden op de soort. De soort piekt in onze contreien van eind mei tot in juni, wanneer aanhoudende zuidenwind; die warme lucht aanlevert, in combinatie met hogedrukgebieden boven Europa als het ware garantie bieden op het arriveren van de soort in ons land. Vale Gier is slechts gedeeltelijk een trekvogel, waar evenwel van bekendstaat dat onvolwassen vogels regelmatig duizenden kilometers richting de Sahel afleggen met gekende verplaatsingen tot wel 450 km per dag (Onrubia 2021). De toename in de hoeveelheid vogels die opduiken in Noordwest-Europa in recente jaren wordt gelinkt aan een substantiële groei en uitbreiding van de Spaanse populatie (Lees & Gilroy 2021). Veranderingen in de beschikbaarheid van karkassen van vee omwille van de uitbraak van de dollekoeienziekte en de inrichting van zogenaamde gierenrestaurants worden ook genoemd als factoren (Lilipaly & van der Wardt 2007), maar hun effect op het zwerfgedrag van gieren is niet duidelijk (Genera et al. 2020, Martínez et al. 2024). De grootste groepen die België bereikten telden niet minder dan 96 (28/5/2017) en 97 (25-26/5/2007) vogels (Faveyts et al. 2018, Vandegehuchte et al. 2009). In groepen Vale Gieren liften soms andere gierensoorten mee, zo werd een groep Spaanse vogels vergezeld door de enige Monniksgier *Aegypius monachus* die aanvaard is in categorie A in België (Baeten et al. 2019). Het zorgvuldig bestuderen van zulke groepen kan zomaar een heuse verrassing in petto hebben, waarbij het de moeite waard is om te letten op de ernstig bedreigde Rùppells Gier *Gyps rueppelli* en Witrugger *Gyps africanus*, die Europa eerder al op dezelfde wijze hebben bereikt (Rodríguez & Elorriaga 2016).

Van Siberische Tjiftjaf wordt al langer verondersteld dat het eerder een schaarse doortrekker is dan een echte dwaalgast (Dean et al. 2010). Sinds 2008 staat het taxon in Groot-Brittannië zo te boek, met in 2019 bijvoorbeeld niet minder dan 524 vogels (White & Kehoe 2021). Het BRBC besloot in 2013 om de status van Siberische Tjiftjaf als beoordeelsoort gedurende vijf jaar in te schatten, wat 27 geval-

» **Zwarte Ibsissen *Plegadis falcinellus*. 24/5/2023. Wichelen, Kalkense Meersen (O).** (© Jan Baeteman)

len opleverde en dus ver boven de drempel van drie gevallen per jaar viel (Faveyts et al. 2018). Tussen 2018 en 2022 werd het taxon vervolgens maar liefst 163 keer vastgesteld. Deze indrukwekkende toename is deels te verklaren door een betere kennis over de herkenning van en een verhoogde alertheid voor dit taxon, maar zou ook verklaard kunnen worden door een wijzigend migratiepatroon, zoals ook bij andere *Phylloscopus*-zangers vastgesteld wordt (Dean et al. 2018). De meeste waarnemingen van Siberische Tjiftjaf vinden plaats in het najaar, doorgaans vanaf oktober met een piek in november, wat overeenstemt met de resultaten van van der Speck & de Knijff (2021). De taxonomische status van Siberische Tjiftjaf wordt nog steeds betwist (Daniol-Valcroze 2024, Shirihai & Svensson 2018), maar wordt door de meest vooraanstaande taxonomische lijsten vooralsnog beschouwd als een ondersoort van Tjiftjaf (Gill et al. 2024, Clements et al. 2023), terwijl HBW en BirdLife (2024) het taxon tot volwaardige soort hebben opgevaardigd.

Hieronder volgt een samenvattende lijst met taxa die niet meer door het BRBC worden beoordeeld, maar eventueel wel nog op de monitoringslijst staan. Het eerste jaar tussen haakjes refereert naar het jaar waarin het taxon van de nationale zeldzaamhedenlijst werd gehaald, terwijl het tweede jaar verwijst naar het einde van de huidige monitoringperiode (vijf of tien jaar na het verwijderen van de zeldzaamhedenlijst); een '—' geeft aan dat de soort ook niet meer gemonitord wordt.

Roodhalsgans *Branta ruficollis* (2019, 2028), Griel *Burhinus oedicnemus* (2020, 2024), Poelruiter *Tringa stagnatilis* (2015, 2024), Gestreepte Strandloper *Calidris melanotos* (2015, 2024), Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus* (2015, 2024), Kleine Burgemeester *Larus glaucooides* (2018, 2027), Papegaaiduiker *Fratercula arctica* (2015, 2024), Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus* (2024, 2028), Vale Pijlstormvogel *Puffinus mauretanicus* (2015, 2024), Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus* (2018, —), Ralreiger *Ardeola ralloides* (2023, 2027), Grijsze Wouw *Elanus caeruleus* (2019, —),

Vale Gier *Gyps fulvus* (2018, —), Slangenarend *Circaetus gallicus* (2015, —), Dwergarend *Hieraetus pennatus* (2022, 2026), Steppiekiekendief *Circus macrourus* (2015, —), Zeearend *Haliaeetus albicilla* (2015, —), Bonte Kraai *Corvus cornix* (2024, 2028), Roodstuitzwaluw *Cecropis daurica* (2019, 2028), Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus* (2015, 2024), Bruine Boszanger *Phylloscopus fuscatus* (2021, 2025), Siberische Tjiftjaf *Phylloscopus collybita tristis* (2018, —), Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum* (2019, 2028), Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni* (2023, 2027), Roodmus *Carpodacus erythrinus* (2018, 2027) en Dwerggors *Emberiza pusilla* (2018, —).

Taxonomie

In 2022 werden door het IOC geen 'lumps' of 'splits' van soorten doorgevoerd die relevant waren voor de Belgische situatie. Toch werden enkele taxonomische wijzigingen doorgevoerd op in België vastgestelde beoordeelsoorten (IOC World Bird List 14.1): van Mongoolse Plevier *Anarhynchus mongolus* sensu lato en Woestijnplevier *A. leschenaultii* wijzigde de genusnaam (voorheen *Charadrius*) (Gill et al. 2024). Voor meer achtergrondinfo over deze en andere taxonomische wijzigingen wordt verwezen naar de IOC World Bird List website: www.worldbirdnames.org.

Statuten en samenstelling van de commissie

Statuten en samenstelling van het BRBC

De statuten van het BRBC, waarin onze werkwijze wordt beschreven, zijn raadpleegbaar op onze website www.belgianrbc.be.

Volgende leden hebben alle gevallen beoordeeld: Jan Baert, Stijn Baeten, Alain De Broyer, Olivier Dupont, Robin Gailly, Kenny Hessel, Raphaël Lebrun, Joost Mertens, Joachim Pintens en Frédéric Vanhove.

» **Ross' Gans *Anser rossii*. 19/10/2023. Klemskerke, Klemskerke Weiden (W).** (© Filip De Ruwe)

Bij de start van 2024 zat de tweede termijn van Frédéric Vanhove in het BRBC erop, waardoor hij het Comité moest verlaten. Het BRBC wil Frédéric uitdrukkelijk bedanken voor zijn goede inzichten, zijn grote betrokkenheid bij de werking van het BRBC (en een van zijn voorgangers, de CH) en zijn grote motivatie. Frédéric is per 1 januari 2024 vervangen door Romain Dumont de Chassart die we hartelijk verwelkomen. Halverwege 2023 verliet ook Joost Mertens het Comité. Ook Joost willen we uitdrukkelijk bedanken voor de leerrijke discussies en zijn uitgebreide kennis rond de leeftijdsbepaling van vogels en we wensen hem veel succes met het verdere ringwerk. De positie van Joost is momenteel nog vacant.

Hoe een verslag van een zeldzame vogel doorgeven aan het BRBC?

De lijst van de te beoordelen soorten kan je terugvinden op onze website (zie hierboven). Bovendien komt de status 'zeer zeldzaam' op waarnemingen.be overeen met de soorten die momenteel door het BRBC beoordeeld worden.

Waarnemers en ringers van een zeldzame vogel worden verzocht om het verslag van hun waarneming ofwel rechtstreeks via de BRBC website in te dienen via de online tool (www.belgianrbc.be) of om de details van hun waarneming in te geven op www.waarnemingen.be. We verzoeken de waarnemers om zo veel mogelijk details toe te voegen voor elke waarneming van een zeldzame vogel. Een beschrijving is onontbeerlijk wanneer foto's of geluidsopnames ontbreken. Maar zelfs wanneer er foto's, een veldschets of geluidsopnames beschikbaar zijn, is een beschrijving nog steeds van grote waarde. Dit helpt de leden van het BRBC om het geval te beoordelen met behulp van de meest optimale en objectieve informatie die beschikbaar is.

Hoewel heel wat waarnemers positief reageren op onze vragen om waarnemingen te documenteren en in te dienen, zijn er nog steeds

een aantal waarnemingen van zeldzame vogels uit 2022 en eerder niet ingediend. In sommige gevallen omdat de waarnemer onvoldoende ervaring heeft met het opstellen van een verslag en de bijbehorende vogeltopografie en terminologie en afziet van het indienen. Het BRBC is steeds bereid om te assisteren bij het opstellen van een verslag. Zo kunnen waarnemers een werkversie van hun verslag e-mailen naar Stijn Baeten (stijn.baeten@yahoo.com). Deze werkversie zal dan becommentarieerd worden, waarna de waarnemer een definitieve versie van het verslag kan insturen.

Dankwoord

Het BRBC wil graag Natuurpunt Studie en Aves-Natagora willen bedanken voor de uiteenlopende steun.

Verder een woord van dank aan alle fotografen die ons voorzagen van prachtige foto's van zeldzame vogels in dit rapport.

Tot slot willen we alle waarnemers bedanken voor het doorsturen van hun waarnemingen van zeldzame vogels.

Opbouw van de Belgische vogellijst

Categorieën

Het BRBC maakt gebruik van de categorieën die opgemaakt zijn door de Association of European Records and Rarities Committees (AERC 2023). De aanvaarde gevallen worden daarbij toegewezen aan een van volgende categorieën:

- **Categorie A** bevat alle gevallen van taxa die minstens eenmaal in een naar aangenomen wilde toestand zijn waargenomen sinds 1/1/1950. Deze categorie bevat onder andere alle (inheemse) broed-

vogels, alle algemene en zeldzame doortrekkers, zomer- en wintergasten en dwaalgasten.

- **Category B** bevat taxa die alleen tussen 1800 en 1950 in een schijnbaar wilde toestand in ons land zijn vastgesteld.
- **Category C** bevat alle vrijgelaten of ontsnapte taxa die minimaal een stabiele broedvogelpopulatie hebben uitgebouwd in België. Ook vogels die afkomstig zijn uit een categorie C populatie van een ander land vinden we hierin terug.
- **Category D** bevat de twijfelgevallen waarbij bepaalde taxa of in sommige gevallen bepaalde gevallen zeer lastig zijn toe te wijzen aan een van de andere categorieën. Categorie D staat ook gekend als de wachtcategorie, waarin taxa worden geplaatst waar momenteel nog grote onduidelijkheid rond hangt. Het BRBC probeert deze categorie echter zo leeg mogelijk te houden.
- **Category E** bevat alle taxa die vrijwel zeker zijn ontsnapt (en die nog geen populatie hebben uitgebouwd) en vogels die vrijwel zeker per boot ons land bereiken hebben en door menselijk toedoen zijn geholpen.

Informatie per geval

Elk geval in deze systematische lijst bevat de volgende informatie:

- 1) De datum/data van de waarneming. Tenzij anders vermeld hebben alle gegevens betrekking op het jaar 2023.
- 2) De naam van het gebied waar het geval werd vastgesteld, als de gebiedsnaam gekend is.
- 3) De naam van de gemeente waar het geval werd vastgesteld, indien geweten. De kleinste gemeentelijke eenheid wordt gebruikt: namen van deelgemeenten worden gebruikt indien mogelijk. De namen van de gemeenten moeten geïndexeerd staan op de recentste kaart van alle gemeenten. De namen van de locaties in het Vlaamse Gewest worden weergegeven in het Nederlands, in het Waalse Gewest in het Frans en in het Brussels Hoofdstedelijk

Gewest in beide talen. Hoewel het nog zelden voorkomt, is een geval ook aanvaardbaar indien enkel de provincie gekend is, zonder een verwijzing naar de precieze gemeente. In dit geval wordt de naam van de provincie vermeld.

- 4) Het aantal individuen per geval.
- 5) Informatie over het geslacht, de leeftijd of het kleeft van de vogel(s) in kwestie, indien gekend.
- 6) De naam van de persoon (ringer, waarnemer of ontdekker) die het geval rechtstreeks ingediend heeft bij het BRBC. Als een geval overgenomen wordt uit de database van www.waarnemingen.be, zonder dat de waarnemer in extra informatie voorziet die rechtstreeks bestemd is voor het BRBC, wordt het BRBC beschouwd als indiener. In dat geval wordt er geen waarnemer vermeld.

Tekens en afkortingen

België heeft tien provincies. Het Brussels hoofdstedelijk gewest wordt als een 11de entiteit behandeld.

(A)	Antwerpen	(Lx)	Luxembourg
(Br)	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	(N)	Namur
(BW)	Brabant Wallon	(O)	Oost-Vlaanderen
(H)	Hainaut	(VB)	Vlaams-Brabant
(L)	Limburg	(W)	West-Vlaanderen
(Lg)	Liège		

Geslacht, leeftijd & kleeft

m.	man
v.	vrouw
1kj, 2kj ...	eerste kalenderjaar, tweede kalenderjaar ...
1kj+, 2kj+ ...	eerste kalenderjaar of ouder, tweede kalenderjaar of ouder ...
ad.	ad.
juv.	juveniel
imm.	immatuur

► **Ross' Gans *Anser rossii*. 10/10/2023. Klemskerke, Klemskerke Weiden (W).** (© Filip De Ruwe)

br.	broedkleed
wi.	winterkleed
ec.	eclipskleed

Trekrichtingen worden weergegeven als N (Noord), Z (Zuid), O (Oost) en W (West).

Telling

Bij de meeste soorten wordt de soortnaam gevolgd door drie cijfers tussen haakjes:

- 1) Het aantal aanvaarde individuen tussen 1800 en 1949
- 2) Het aantal aanvaarde individuen tussen 1950 en 2022
- 3) Het aantal aanvaarde individuen in 2023

Eens dit rapport is gepubliceerd, moeten deze aantallen als correct worden beschouwd. Het is echter steeds mogelijk dat oudere gevallen toegevoegd worden nadat het rapport reeds gepubliceerd is. Daarom raden we aan om de BRBC databank op de website steeds als primaire bron te gebruiken voor het exact aantal aanvaarde gevallen van een bepaalde soort. In een aantal gevallen wordt geen getal maar een teken vermeld: '/' betekent dat de soort niet (meer) op de homologielijst stond in die tijdsperiode; '-' betekent dat de soort voorkwam tijdens die periode, maar het exacte aantal gevallen nog moest worden onderzocht tijdens het samenstellen van dit rapport. Dit laatste komt vaker voor bij soorten die een hoog aantal oudere gevallen hebben (van voor 1950).

Systematische lijst

1. Geaccepteerd, categorie A

Witbuikrotgans *Branta bernicla hrota* (0,300,5)

14 oktober, Blankenberge/De Haan/Oostende/Nieuwpoort (W), 1
23 december, Knokke-Heist, Het Zwin (W), 2 ad. + 2 1kj

Ross' Gans *Anser rossii* (0,0,2)

8 oktober - 5 maart 2024, Knokke-Heist/Jabbeke/Oudenburg/De Haan/Zuienkerke/Diksmuide/Blankenberge (W), 2 ad.

Dit betreft het eerste geval voor categorie A van Ross' Gans voor ons land. Beide vogels doken met enkele dagen ertussen onafhankelijk van elkaar op in een groep Kleine Rietganzen *Anser brachyrhynchus* op een bekende verzamelplaats tijdens de najaarstrek in Noorwegen (Gundersen et al. 2017). De eerste vogel werd gezien op 18/9 en droeg een wetenschappelijke metalen ring die door Noorse vogelkijkers deels kon afgelezen worden. Het karakteristieke vleugelpatroon liet later toe de vogel individueel te herkennen. De tweede vogel arriveerde op 21/9 en ze verbleven beide in de omgeving tot 4/10. Vervolgens werden ze strak zuidwaarts vliegend opgemerkt in Denemarken en Nederland op resp. 7/10 en 8/10 en ze staken die dag de grens met België over bij Het Zwin (W). Op de avond van 9/10 werden beide vogels foeragerend teruggevonden in een weiland bij Stalhille (W). Ze bleven de hele winter in kustpolders, hoofdzakelijk aan de Oostkust maar ook in de IJzervallei. De Ross' Ganzen werden voor het laatst in België gezien op 5/3/2024 waarna ze hun noordwaartse reis aanvatte met een eerste stop in het noorden van Nederland (9/3-1/4/2024), dan in Noord-Duitsland (11-12/4/2024), het zuiden van Zweden (13/4/2024), Estland (17/4/2024) en centraal Noorwegen (9-10/5/2024). Nadien werd enkel de geringde vogel nog gezien op 12-14/5/2024 in het zuiden van Finland (Ławicki & van den Berg 2024).

De groep Kleine Rietganzen waarmee de Ross' Ganzen optrokken tijdens hun vlucht van Noorwegen naar België komen van de populatie op Spitsbergen (Gundersen et al. 2017). Daarvan brengt een groot deel de winter door in de oostelijke kustpolders van Vlaanderen (Devos & Kuijken 2020, Kuijken et al. 2005). Vogels uit oostelijk Groenland en IJsland daarentegen, die geografisch gezien dichter bij de gebieden waar Ross' Ganzen voorkomen broeden, migreren naar Schotland en Engeland (Carboneras & Kirwan 2020, Spina et al. 2022). De stopplaatsen in Zweden en Finland liggen op een nieuwe migratieroute gevolgd door Kleine Rietganzen die op Novaya Zemlya broeden (Madsen et al. 2023), een route die ook gevolgd wordt door Brandganzen *Branta leucopsis* die overwinteren in België, terwijl Brandganzen uit Spitsbergen overwinteren in het VK (Shariatnajaabadi et al. 2014, Spina et al. 2022).

Op 13/1 slaagde Filip De Ruwe erin om de wetenschappelijke ring volledig af te lezen (ringnummer: 2127-23516, de ring bleek ondersteboven te zijn aangebracht) waardoor aangetoond kon worden dat de vogel als adult geringd werd in Nunavut (Canada) op 4/8/2017. Voor soorten zoals Ross' Gans, die in België regelmatig in verwilderde staat

Figuur 6. Een mogelijke route die het geringde mannetje Ross' Gans *Anser rossii* dat in België en West-Europa verbleef in 2023-'24, heeft gevolgd: (1) de vogel werd in 2017 geringd in Nunavut (Canada) en (2) werd voor het eerst opgemerkt in 2023 in Centraal Noorwegen, waar hij gezelschap kreeg van een tweede vogel. (3) Beide vogels werden op trek gezien in Denemarken en (4) Nederland, voordat ze de winter doorbrachten in de oostkustpolders van België. Op de terugtrek in de lente verbleven de vogels enkele weken in Nederland. Beide vogels stopten later in (5) Duitsland, (6) Zweden, (7) Estland en (8) Noorwegen. (9) De geringde vogel werd nadien solitair gezien in Finland in mei. Verspreidingskaarten van Ross' Gans (blauw) en Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* (geel) afkomstig van BirdLife International (2021).

Figure 6. Possible route followed by the ringed male Ross' Goose *Anser rossii* seen in Belgium and Western Europe in 2023-'24: (1) bird ringed in Nunavut (Canada) in 2017 and recorded for the first time at (2) Central Norway in 2023, where it was joined by a second bird. (3) Both birds migrated over Denmark and (4) The Netherlands, before arriving on its winter roost in the East coast Polders in Belgium. Later, during their migration in spring, the birds stayed in The Netherlands for several weeks. Both birds later stopped in (5) Germany, (6) Sweden, (7) Estonia and (8) Norway. (9) Subsequently the ringed bird was seen solitary in Finland in May. Distribution map of Ross' Goose (blue) and Pink-footed Goose *Anser brachyrhynchus* (yellow) after BirdLife International (2021).

worden aangetroffen, is een bewijs van wilde herkomst zoals een pootring, halsband of gps vereist voor aanvaarding in categorie A door het BRBC. Dit in tegenstelling tot enkele zeldzaamhedencommissies van een aantal West-Europese landen waar watervogels uit Noord-Amerika vaker opduiken (Batty & McInerney 2023). Het Belgische geval betreft het eerste bewezen geval van een Trans-Atlantische oversteek door de soort. Het Ahiak (voorheen Queen Maud Gulf) Migratory Bird Sanctuary, waar de geringde vogel vandaan komt, is 's werelds derde grootste Ramsar site met meer dan 60.000km² beschermde toendra en open zee. De omgeving herbergt meer dan 90% van de meer dan twee miljoen Ross' Ganzen (Jónsson et al. 2024).

Dwerggans *Anser erythropus* (1,174,5)

8 januari - 1 maart, Blankenberge/Zuienkerke (W), 2 ad. + 1 2kj
15 - 17 januari, Kalmthout, Marijnenvennen (A), 1 ad.
21 januari, Merkem (W), 1

Amerikaanse Wintertaling *Anas carolinensis* (0,29,1)

13 oktober - 16 november, Hollogne-sur-Geer, Décanteurs (Lg), 1 m. ad.

Het vierde geval in categorie A voor Wallonië en het eerste voor de provincie Luik. De vorige drie waren in Henegouwen (Marais d'Harchies in 1965 en 2003, Les Marionville in 1989) (Tricot 1968, Raty & la CH 2004, van der Elst et al. 1990). Het betreft eveneens het eerste geval voor de maand oktober en het vroegste geval ooit voor ons land. Er zijn nu aanvaarde gevallen in elke maand van oktober tot mei. Nieuwe vogels worden het vaakst in maart ontdekt, maar vogels die eerder in de winter gevonden worden, blijven doorgaans langer pleisteren. De Amerikaanse Wintertaling van 2023 verbleef op de voormalige bezinkingsputten van het natuurgebied Haut-Geer gedurende 35 dagen op rij.

Alpengierzwaluw *Tachymarptis melba* (2,43,8)

19 maart, Hoeke (W), 1
20 maart, Knokke-Heist, Albertstrand (W), 1
21 maart, Kluisbergen (O), 2
31 maart, Torhout (W), 1 2kj
10 april, Zeebrugge, Achterhaven (W), 1
10 april, Oostduinkerke, Zeebermduinen (W), 1
10 april, Gentbrugge meersen, Gentbrugge (O), 1 (Eef Thoen)

Het tweede beste jaar voor Alpengierzwaluw in België met 8 aanvaarde exemplaren, volgend op het recordjaar 1993 toen 9 individuen werden vastgesteld, waaronder een groep van 3 in Sint-Pieters-Kapelle (W) op 26/4/1993 (De Smet et al. 1995, De Smet et al. 1996). De influx van 2023 was van een ongeziene schaal met bijvoorbeeld honderden vogels op de Britse eilanden, waaronder groepen tot wel 9 vogels (Bray Head, Ierland, 19/3) (Ławicki & van den Berg 2023, webref 3). In België werden Alpengierzwaluwen gezien tussen 19/3 en 31/3 met opnieuw 3 gevallen op 10/4. De influx werd voorafgegaan door een aanhoudende zuidelijke luchtstroming op het vasteland, die de vogels richting kustlijn stuwde tijdens hun noordwaartse migratie. 19/3 was de vroegste datum ooit dat een Alpengierzwaluw werd gezien in ons land. De soort werd eerder ook al vastgesteld in maart tijdens een minder uitgesproken influx in 2010 (Kontich (A) 23/3/2010, Lokeren (O) 25/3/2010, Zandvliet (A) 30/3/2010) (Faveyts et al. 2012). Net zoals bij de influx van 2023 kan die influx van 2010 mogelijk verklaard worden door een weersysteem van een stabiel hogedrukgebied boven Zuid-Europa, gekoppeld aan een sterke westenwind boven de Sahara, die samen met krachtige lagedrukgebieden boven de oostelijke Atlantische oceaan warme lucht binnenbrachten via sterke zuidwestenwind uit de Canarische Eilanden en de Maghreb. De influx van

1993 vond merkkelijk later in het seizoen plaats met gevallen gespreid over een veel grotere tijdspanne. Het eerste individu werd waargenomen op 26/4 en het laatste pas op 10/7. Het is niet duidelijk of ook deze reeks gevallen door meteorologische omstandigheden verklaard kan worden. Alpengierzwaluw breidt als broedvogel sinds enkele decennia noordwaarts uit met bijvoorbeeld kolonies op hoogbouw in het noorden van de Elzas in Noordoost-Frankrijk (Muller 2023).

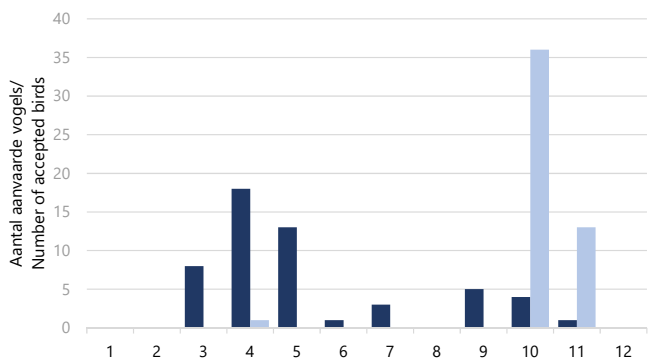
Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* (0,41,10)

20 oktober, Heist/Zeebrugge (W), 1 1kj
26 oktober, Wenduine (W), 1 1kj ZW
29 oktober, Koksijde (W), 1 1kj
31 oktober, Honnay (N), 1 ZW
31 oktober, De Panne/Koksijde (W), 1 1kj
1 november, Zeebrugge/Duinbergen (W), 2 1kj NO
1 november, Zeebrugge, De Fonteintjes (W), 1 1kj NO
1 november, Wenduine/Blankenberge/Zeebrugge (W), 1 1kj NO
1 november, Zeebrugge, De Fonteintjes (W), 1 1kj NO
ADDENDUM
28 oktober 2020, Bredene, Spanjaardduinen (W), 1 (Sacha d'Hoop)
1 november 2022, De Haan/Zeebrugge/Blankenberge (W), 3

Opnieuw een jaar met verschillende waarnemingen. 2023 leverde het eerste bewezen geval op voor Wallonië, met een vogel overvliegend bij de trektelpost van Honnay (N). Terwijl gevallen van Alpengierzwaluw in België pieken in april, met slechts 10 van de 53 gevallen na het broedseizoen, worden Vale Gierzwaluwen vrijwel steeds in het najaar waargenomen. De meeste gevallen vallen in oktober (36) en november (13), en slechts één, de eerste voor het land, in april (De Smet et al. 1997) (**Figuur 7**). Deze laatste is ook een van de weinige binnenlandgevallen. In het voorjaar is 'overshooting' een gekend fenomeen bij trans-Saharatrekkers, vaak gelinkt aan specifieke weersomstandigheden (zie hierboven bij Alpengierzwaluw, Newton 2008, Lees & Gilroy 2021). Ongetwijfeld worden Vale Gierzwaluwen in het voorjaar over het hoofd gezien. Aangezien de soort in tegenstelling tot andere Europese *Apus*-soorten twee broedsels per jaar kan hebben, vatten Vale Gierzwaluwen de najaarstrek later aan dan andere soorten. Zo verlaten jonge Gierzwaluwen *Apus apus* het nest ten laatste eind augustus (bv. Kempeneers 2022), terwijl jongen van het tweede broedsel bij Vale Gierzwaluw pas een eind in oktober uitvliegen (Cramp 1985). Het is daarom niet onlogisch dat de meeste, maar zeker niet alle, late gierzwaluwen Vale Gierzwaluwen zijn (Bacon et al. 2023). De recente toename van het aantal waarnemingen van de soort kan deels gerelateerd worden aan betere determinatielitera-

Vale Gierzwaluw *Apus pallidus*. 1/11/2023. Zeebrugge (W). (© Bruno Godar)

Figuur 7. Maandtotalen van Alpengierzwaluw *Tachymartis melba* (donkerblauw) en Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* (lichtblauw) in België. Hierbij wordt mooi het verschil in fenologie geïllustreerd. Vale Gierzwaluw, die meerdere legsels kan hebben en dus later de broedgebieden verlaat, verschijnt in ons land vaker laat in het najaar.

Figure 7. Monthly totals of Alpine Swift *Tachymartis melba* (dark blue) and Pallid Swift *Apus pallidus* (pale blue) in Belgium. This nicely illustrates the difference in phenology. Pallid Swift, which can have two clutches per breeding season, and consequently leaves the breeding grounds later, more often occurs in our regions late in autumn.

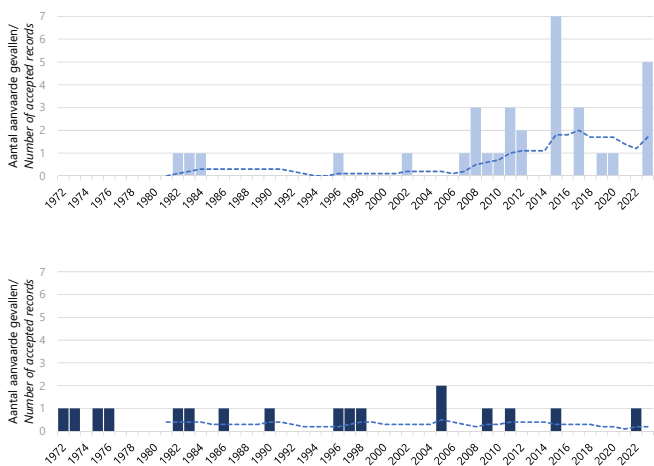
tuur (zie Larsson 2018 en Reyt & Duquet 2020) en de mogelijkheid om met moderne camera's veel betere documentatiefoto's te maken, maar ook aan veranderingen in weerpatronen eind oktober (Bacon et al. 2023).

Kleinst Waterhoen *Zapornia pusilla* (4,44,1)
10 - 24 mei, Gent, Bourgoyen (O), 1 v.

Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva* (0,10,1)
14 september, Zuienkerke, Polders Schooringbrug (W), 1 2kj+

Amerikaanse Goudplevier *Pluvialis dominica* (0,4,1)
24 april, Knokke-Heist, Het Zwin (W), 1

Deze Nearctische steltloper toonde eens te meer zijn schijnbaar sterke voorkeur voor getijdengebieden aan. Dit is reeds de derde vogel die Het Zwin bezocht, een getijdengebied van relatief beperkte opper-

Figuur 8. Aantal gevallen en het tienjarig glijdend gemiddelde voor Poelsnip *Gallinago media* in de lente (boven, lichtblauw), en herfst (onder, donkerblauw) in België sinds de soort op de zeldzaamhedenlijst werd geplaatst door het BAHC en de CH, later het BRBC.

Figure 8. Number of records and moving average of Great Snipe *Gallinago media* in Belgium in spring (top: pale blue) and autumn (bottom, dark blue), listed since the species was placed on the rarities list.

vlakke langs de Belgisch-Nederlandse grens. Van de in totaal vijf gevallen werden er twee waargenomen in april, twee in mei en één in september. In Nederland, waar de zeldzaamhedencommissie CDNA de soort niet meer beoordeelt sinds eind 2022 (Gelling et al. 2023), vonden ontdekkingen plaats in tien van de twaalf maanden. Enkel in februari en maart werden geen nieuwe gevallen ontdekt. Gevallen pieken in Nederland vooral in mei, met een kleinere piek in oktober (Fijen et al. 2019).

Poelsnip *Gallinago media* (0,48,5)
1 mei, Scholen, Schulensbroek (L), 1
2 mei, Kieldrecht, Putten West (O), 1
11 mei, Kalken, Kalkense Meersen - Broekmeers (O), 1
17 mei, Kallo, Verrebroekse Plassen (O), 1
22 - 23 mei, Lichtervelde/Torhout (W), 1

Het tweede beste jaar voor Poelsnip in België sinds 1967, toen de soort een beoordeelsoort werd na een langdurige afname (Cramp 1983, De Smet 2004). Aanvankelijk dook Poelsnip vooral op tijdens de najaars-trek, met enkele incidentele gevallen in het voorjaar (CAB 1967). De afgelopen twintig jaar wordt een toename in aantal en regelmaat van gevallen in ons land genoteerd, welke volledig verklaard wordt door een sterke toename in het aantal voorjaarsgevallen. Zo werden tussen 2004 en 2023 28 voorjaarsgevallen (en zes najaarsgevallen) aanvaard, terwijl er maar drie waarnemingen in het voorjaar (en vijf in het najaar) plaatsvonden tussen 1984 en 2003 (Figuur 8).

Grauwe Franjepoot *Phalaropus lobatus* (0,141,1)
23 mei, Westkapelle, Nachtegaalpolder (W), 1 v. ad. br.

Breedbekstrandloper *Calidris falcinellus* (3,33,1)
21 mei, Heist, Speelmanweiden (W), 1

Blonde Ruiters *Calidris subruficollis* (0,11,1)
30 april, Doel, Prosperpolder Zuid (O), 1 ad.

Het twaalfde geval voor België en het eerste sinds 2012. De vogel werd gevonden in een groep van ongeveer honderd Kemphanen *Calidris pugnax*, soms baltsend tegenover laatstgenoemde. Dit betreft slechts het derde geval buiten de kustregio, met andere gevallen in Kallo (O) in 1986 en in Clermont (H) in 2008 (Driessens & van Rossum 1988, Hanus 2009). Ontdekkingen werden gedaan in april (2), mei (3), juni (1), juli (1), augustus (4) en september (1).

Blonde Ruiters broedt in westelijk Canada, Alaska en het uiterste oosten van Rusland en overwintert in graslanden langs de kust in het zuidoosten van Brazilië, Uruguay en centraal Argentinië, waar ze

Blonde Ruiters *Calidris subruficollis*. Adult. 30/4/2023. Doel (O). (© Stijn Baeten)

▶ **Bastaardarend *Aquila clanga*. 2de KJ. 27/9/2023. Desselgem (W).** (© Billy Herman)

begraasde weilanden verkiezen met een vegetatiehoogte onder de 8 centimeter (Faria et al. 2023). Tijdens de trek lijken Blonde Ruiters in de VS daarentegen eerder stoppelakkers van sojabonen en opschietende rijstvelden te verkiezen om te foerageren (Jorgensen et al. 2007, Lanctot et al. 2010). De wereldpopulatie wordt geschat op slechts 56.000 exemplaren (Lanctot et al. 2010). Ondanks de relatief kleine populatiegrootte duikt de soort opmerkelijk vaak op in West-Europa, met bijvoorbeeld 307 vogels in Frankrijk tot 2018 (Touzé et al. 2020) en 81 vogels in Nederland tot 2015 (Haas et al. 2016).

Lachstern *Gelochelidon nilotica* (19,167,4)

27 april, Zeebrugge, De Fonteintjes (W), 1 ad. NO
30 april, Kalmthout, Grenspark Kalmthoutse Heide - Biezenkuilen (A), 1
4 mei, Zeebrugge, De Fonteintjes (W), 1 ad. NO (Julien Hainaut)
1 - 10 juni, Nieuwpoort, IJzermonding (W), 1 ad.

Dougalls Stern *Sterna dougallii* (0,36,2)

29 mei - 7 juni, Zeebrugge, Voorhaven - Oostdam (W), 1 ad.
9 - 11 juni, Zeebrugge, Voorhaven - Oostdam (W), 1 ad.

▶ **Havikarend *Aquila fasciata*. 23/5/2023. Oostkamp (W)** (© Damien Gailly)

Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus* (5,110,9)

15 oktober, De Panne (W), 1 ZW
15 oktober, Oostduinkerke (W), 1 (vondst dood)
2 november, Koksijde (W), 1
3 november, Wenduine (W), 1 ZW
3 november, De Panne, Vissersdorp (W), 1 ZW
3 november, De Panne, Witte Berg (W), 1
3 november, Wenduine (W), 1 (vondst dood)
5 november, De Panne (W), 1 NO
11 december, Antwerpen, Albertdok (A), 1 1kj vondst

Terwijl velen niet blij worden van stormen, bieden ze voor vogelkijkers vaak een uitgelezen kans om enkele soorten te zien die gewoonlijk ver op zee leven. Tijdens sterke noordwesterstormen worden zeevogels in het bijzonder dicht tegen de kust geblazen, wat soms resulteert in spectaculaire zee trek, zichtbaar met telescoop of zelfs verreijker (Blomdahl et al. 2003). Met de storm Ciarán, een krachtige zuidwesterstorm, gevolgd door harde aanlandige wind, werden in het late najaar van 2023 wellicht heel wat Stormvogeltjes de Noordzee in geblazen. Met negen verschillende vogels is 2023 het derde beste jaar na 2017 (14 vogels) en 1985 (11 vogels). De soort werd per 1/1/2024 van de zeldzaamhedenlijst gehaald en op de monitoringslijst geplaatst.

Dwergaalscholver *Microcarbo pygmaeus* (0,5,6)

15 januari - 3 april en 12 - 20 augustus, Mol, Molse zandputten (A), 1 2kj
14 september - 23 oktober, Bree, De Luysen (L), 1 1kj
15 oktober, Mechelen (A), 1 ZW
5 - 6 november, Wanlin, Argilière (N), 1 1kj
15 - 21 november en 17 december tot 27 mei 2024, Mol, Molse zandputten (A), 1 1kj
7 december, Duffel, Beneden Netevallei - AWW3 (A), 1 1kj

Een voormalige megazeldzaamheid waarvan slechts vijf aanvaarde gevallen voorhanden waren voor 2023 en het eerste geval pas van december 2000 dateerde. Het broedareaal van de soort is sinds de jaren 1980 uitgebreid van Griekenland en de westelijke Balkan tot het noordoosten van Italië (Keller et al. 2020). Gevallen in Noordwest-Europa zijn duidelijk toegenomen, waarbij de Belgische situatie sterk vergelijkbaar is met deze in Nederland: daar doken de eerste twee Dwergaalscholvers op in 1999 en lagen acht gevallen voor tot 2023 (van der Vliet et al. 2000, Gelling et al. 2023). In 2023 werd het totaal aantal Belgische gevallen meer dan verdubbeld met maar liefst zes verschillende exemplaren, in contrast met Nederland waar in 2023 'slechts' één vogel werd waargenomen (webref 4).

Aasgier *Neophron percnopterus* (0,7,1)

7 augustus, Brecht (A), 1 ad. (Tom Van de Vyvere)

Bastaardarend *Clanga clanga* (3,9,1)

27 september, Gent/Kruishoutem (O) en Waregem/Harelbeke (W), 1 2kj

Bastaardarend is een op wereldschaal kwetsbare roofvogelsoort, waarvan de afname voornamelijk gelinkt wordt aan degradatie van de broedgebieden, gecombineerd met een aantal andere factoren, en dit aan een geschat tempo van 25-35% over drie generaties in Europa (BirdLife International 2021). De 13 aanvaarde Belgische gevallen liggen mooi verspreid tussen 1907 en 2023, zonder dat er zich een duidelijke trend manifesteert. De vogel van 2023 werd ontdekt vanaf een trektelpost en vloog samen met een juveniele Wespindief *Pernis apivorus*. Het nieuws werd relatief snel gedeeld, waardoor een handvol fortuinlijke vogelkijkers de vogel later die dag konden oppikken tussen Gent (O) en Harelbeke (W). De vogel kon gevolgd worden over een afstand van ongeveer 38 kilometer.

Dwergooruil *Otus scops* (2,7,1)

18 mei - 14 juni, Angre (H), 1 m.

Dit zingende mannetje was het eerste geval voor de provincie Henegouwen. Alle waarnemingen van de laatste vijftig jaar komen uit Wallonië, waarvan de helft in de regio Fagne-Famenne. Dwergooruil is de enige in België vastgestelde uilensoort die overwintert ten zuiden van de Sahara, hoewel recentelijk steeds meer vogels de winter in Zuid-Europa doorbrengen (Fernández-Calvo 2022). Een 2kj vogel die in Nederland werd gezien en gevangen in mei-juni 2021 was de zomer voordien geringd in de oostelijke Italiaanse Alpen, dichtbij het Gardameer (Gelling et al. 2022, webref 5). Een in Denemarken dood gevonden vogel in november 2017 was als adult 1.621 km zuidelijker geringd nabij Barcelona in Spanje (Olsen et al. 2018).

Scharrelaar *Coracias garrulus* (0,28,1)

11 juni, Aalter, Telpost Bellem-Brug (O), 1

Een voorbijvliegende vogel werd gefotografeerd door een waarnemer die op een trektelpost aan het wachten was op een eerder gemelde Vale Gier *Cypus fulvus*. Het betrof het eerste geval voor de provincie Oost-Vlaanderen. De datum laat in het voorjaar past perfect binnen het patroon van de soort in België, waarbij driekwart van de aanvaarde gevallen in mei of juni vallen. Trends in de populatiegrootte en verschuivingen in verspreiding hebben in belangrijke mate een impact op het opduiken van exemplaren buiten het verspreidingsgebied (Newton 2008). Met slechts vijf gevallen in de laatste veertig jaar, tegenover 23 gevallen in de drie daaraan voorafgaande decennia, wordt duidelijk dat een sterke achteruitgang van de soort in de dichtstbijzijnde broedgebieden ook bij ons merkbaar is. Scharrelaar is een insectenetende holenbroeder van warme, open habitats (Cramp 1985) die sterk te lijden heeft gehad onder de intensivering van de landbouw en de homogenisering van het landbouwlandschap (Kiss

et al. 2020). Ondanks de recente toename in delen van Spanje en Frankrijk heeft de soort tussen het verschijnen van de twee Europese broedvogelatlassen een vijfde van zijn verspreidingsgebied verloren en verdween hij de laatste eeuw als broedvogel uit onder andere Duitsland, Denemarken en Zweden (Keller et al. 2020, Kiss et al. 2020).

Roodkopklauwier *Lanius senator* (-,184,2)

9 - 15 mei, Breuvanne (Lx), 1 m. ad.

13 mei, Lebbeke, Wiestermeers (O), 1

Bonte Kraai *Corvus cornix* (/,2011-2022: 35, 4)

5 - 28 februari, Mol, Russendorp (A), 1

6 - 8 maart, Bredene/Oostende, Havengebied (W), 1

24 mei, Zeebrugge, Voorhaven - Oostdam (W), 1

30 september, Zeebrugge (W), 1

Een goed jaar voor Bonte Kraai met vier gevallen net zoals in 2020 en juist onder het totaal van 2021 (6) en 2022 (5). Aangezien het gemiddelde over de afgelopen tien jaar de drempel van drie gevallen per jaar overschreden heeft, zal het BRBC de soort niet meer beoordelen vanaf 1/1/2024. Bonte Kraai zal echter de komende vijf tot tien jaar nog gemonitord worden, waardoor het afdoende documenteren van waarnemingen nog steeds aangewezen blijft.

Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* (8,38,2)

11 september, Herentals (A), 1 ringvangst

16 september, Brecht, Groot Schietveld (A), 1 (Stefan Masure)

Rotszwaluw *Ptyonoprogne rupestris* (0,9,1)

30 april, Zeebrugge, De Fonteintjes (W), 1 NO

Het vierde voorjaarsgeval van Rotszwaluw betrof een langstrekende vogel die in NO richting over trektelpost De Fonteintjes pas-

► **Raddes Boszanger** *Phylloscopus schwarzi*. 17/10/2023. Zeebrugge (W). (© Kris De Rouck)

seerde op een verder overwegend kalme dag voor zwaluwen en gierzwaluwen (webref 4). Waarnemingen in het voorjaar vonden stevast plaats in de tweede helft van april en de eerste week van mei, terwijl in Nederland slechts één voorjaarsgeval voorhanden is en dit in juni (Gelling 2022). Al onze najaarsgevallen dateren uit november, met verschillende gevallen tijdens de influx van 2020 (Baeten et al. 2021). Onder impuls van klimaatverandering en de toegenomen beschikbaarheid van nestgelegenheden op menselijke bouwwerken, breidt Rotszwaluw noordwaarts uit en kan de soort nu ook gevonden worden in de Franse Jura en in Zuid-Duitsland (Keller et al. 2020).

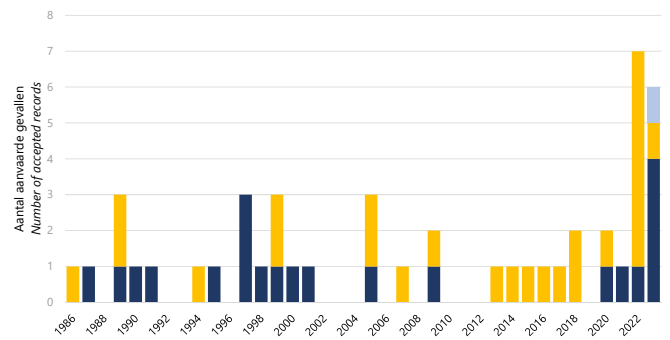
Bergfluiter *Phylloscopus bonelli* (0,52,2)
29 april, Durnal (N), 1 m.
30 mei, Mechelen-aan-de-Maas (L), 1 m.

Humes Bladkoning *Phylloscopus humei* (0,20,2)
9 - 23 januari, Louvain-La-Neuve (BW), 1 (Romain Dumont de Chassart)
29 november, Heist, De Sashul (W), 1

De waarneming van Louvain-la-Neuve (BW) betreft het eerste geval voor Wallonië en vond plaats in het kielzog van het beste jaar ooit voor de soort in België (Dumont de Chassart 2024, Baeten et al. 2023).

Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi* (0,41,6)
30 september, Duffel (A), 1 (dood gevonden)
5 - 9 oktober, Heist, De Sashul (W), 1
9 oktober, Knokke-Heist, Het Zwin (W), 1 ringvangst
9 - 17 oktober, Zeebrugge, Voorhaven - Oostdam (W), 1
10 - 11 oktober, Oostende, Duinen Fort Napoleon (W), 1
16 november, Zeebrugge, Centrum (W), 1

Na het absolute recordjaar voor de soort in 2022, waarbij niet minder dan zeven gevallen werden gehomologeerd (Baeten et al. 2023), moest 2023 met zes gevallen amper onderdoen (Figuur 9). Minstens drie verschillende exemplaren werden gevonden in het havengebied van Zeebrugge binnen een straal van 500 meter. Met de vogel van Oostende kwam het totaal aantal veldwaarnemingen dit najaar op maar liefst vier vogels uit. Raddes Boszangers uit het westelijke deel van het verspreidingsgebied migreren normaal gesproken oostwaarts naar Mantsjoerije in Noordoost-China, alvorens een zuidwaarts gerichte route te volgen naar Zuidoost-Azië. Gevallen van Siberische *Phylloscopus*-zangers zijn sterk toegenomen in West-Europa sinds het einde van de 20ste eeuw, een trend die ook bij Raddes Boszanger zichtbaar is (Gailly & Pansaers 2007, White & Kehoe 2023). De schommelingen in voorkomen van jaar tot jaar, met occasioneel zelfs influxjaren, zijn nog niet afdoende verklaard, maar zijn vermoedelijk gelinkt aan een reeks factoren. De populatiegrootte speelt ongetwijfeld een rol (Newton 2008), maar er is slechts weinig informatie voorhanden over de demografie van Raddes Boszanger. Zo zijn er geen schattingen of trends van de wereldpopulatie van de soort voorhanden (BirdLife 2021). Dichtheden in het Amoebebekken werden recentelijk berekend op 5 tot 10 paar/km², terwijl de soort er vijf decennia geleden nog als een zeldzame doortrekker gecatalogeerd stond (Kolbin 2008, Antonov & Parilov 2010). Naumov & Kislenko (1963) rapporteerden dan weer grote jaarlijkse variaties in densiteit langs de Kemchug-rivier in het westelijke deel van het verspreidingsgebied, met minimaal 7 tot 16 paar/km² in 1960 en maximaal 140 tot 150 paar/km² in 1959. Raddes Boszanger is een soort van open wouden en profiteert van de verbossing die optreedt in de decennia na bosbranden, een fenomeen dat de laatste jaren vaker voorvalt in delen van het broedgebied van deze soort

Figuur 9. Aantal gevallen van Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi* in België per jaar (veldwaarnemingen in donkerblauw, ringvangsten in geel en vondsten van dode vogels in lichtblauw).

Figure 9. Number of accepted records of Radde's Warblers *Phylloscopus schwarzi* in Belgium per year (field records in dark blue, ringed birds in yellow and finds of dead birds in pale blue).

(Kolbin 2008). Bovendien lijkt er een link te bestaan tussen het verdwalen van trekvogels en rook afkomstig van bosbranden, wat een mogelijke verklaring vormt voor de jaarlijkse schommelingen in het aantal dwaalgasten (Lees & Gilroy 2021).

Iberische Tjiftjaf *Phylloscopus ibericus* (0,25,2)
13 mei - 24 juni, Ovifat, Fagne de la Poleur (Lg), 1 m.
17 juni, Baudour, Marais du bois de Baudour (H), 1 m. (Julien Hainaut)

Grauwe Fitis *Phylloscopus trochiloides* (0,22,3)
6 juni, Knokke-Heist, Het Zwin (W), 1
10 - 23 juni, Ovifat (Lg), 1 m.
28 september - 2 oktober, Zeebrugge, Geitenpark (W), 1

Zwartkoprietzanger *Acrocephalus melanopogon* (0,1,1)
17 januari - 27 maart, Harelbeke, De Gavers (W), 1

Kort na de jaarwisseling werden vogelkijkers reeds verblijd met de aanwezigheid van deze mediterrane soort. Het ging hierbij om het tweede geval en de eerste veldwaarneming voor België, na een ringvangst in Pepingen (VB) in juni 2015 (Faveyts et al. 2016). Dit resulteerde in een grote drukte in de kijkhut van waaruit de vogel te zien was. Vele aanwezigen moesten hierbij genoegen nemen met een waarneming van luttele seconden aangezien de vogel vaak lange tijd verborgen bleef tussen het riet en slechts af en toe tevoorschijn kwam. Gelukkig bleef hij niet minder dan 70 dagen ter plaatse, wat resulteerde in 323 waarnemingen ingevoerd in www.waarnemingen.be (webref 1). Dat een Zwartkoprietzanger zo vroeg op het jaar opduikt in Noordwest-Europa is geen uitzondering, met o.a. twee vergelijkbare gevallen in Nederland (18-21/3/2017, 28/2-15/3/2024) (Gelling et al. 2018, webref 4). Mogelijk hadden deze vogels in het gebied de winter doorgebracht en werden ze pas opgemerkt toen ze begonnen te zingen in een periode waarin de bij ons regulier broedende *Acrocephalus*-soorten maar net arriveren in het Middellandse Zeegebied. De hypothese van een overwintering wordt ondersteund door het feit dat de vogel van Harelbeke wellicht al op dezelfde locatie werd gehoord op 20/11/2022, maar toen niet op soort gede-termineerd werd. Zwartkoprietzangers zijn standvogels of hoogstens korte-afstandstrekkingen, met doorgaans bewegingen tussen de mediterrane kust van Frankrijk en Spanje enerzijds en tussen de Pannonische Vlakte en Italië anderzijds (Spina et al. 2022). De eerste vogel voor België bleek geringd in Zuid-Frankrijk (Faveyts et al. 2016) en het derde van vier Luxemburgse gevallen droeg dan weer een Italiaanse ring (Lorgé & Melchior 2018).

» Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus maurus*. 10/1/2024. Stalhille (W). (© Filip De Ruwe)

Siberische Sprinkhaanzanger *Helopsaltes certhiola* (0,10,1)
30 september - 9 oktober, Zeebrugge/Knokke-Heist (W), 1

Met vijf gevallen in vijf jaar tijd van deze notoire 'skulker' claimt het havengebied van Zeebrugge ontegensprekelijk zijn plaatsje als een van de beste hotspots van het West-Palearctisch gebied voor deze soort. De inhaalrace op Fair Isle (Schotland), waar 26 gevallen voorliggen, lijkt echt van start gegaan (webref 7, Lees & Gilroy 2021). De eerste zes gevallen voor ons land betroffen ringvangsten, terwijl het de vijf daaropvolgende keren telkens om veldwaarnemingen ging van een vogel die twee tot tien dagen ter plekke bleef.

Baardgrasmus spec *Curruca cantillans/iberiae/subalpina* (0,1,1)
7 - 13 mei, Zeebrugge, Voorhaven - Oostdam (W), 1 m. 2cy
ADDENDUM
8 mei 2019, Lebbeke (O), 1 ad.

Ondanks zijn aanwezigheid van 7/5 tot 13/5 in een klein duindoornbosje dat relatief gemakkelijk te overzien was, kon dit tweede kalenderjaars mannetje niet tot op soortniveau gedetermineerd worden. De vogel bleef het merendeel van de tijd verborgen in de vegetatie en weigerde te zingen of te roepen, wat de determinatie onmogelijk maakte. Naast geluid is een correcte interpretatie van de kleur op de onderdelen, samen met een duidelijke beoordeling van de hoeveelheid wit op de staartpenen noodzakelijk om de drie soorten baardgrasmussen (Westelijke Baardgrasmus *C. iberiae*, Balkanbaardgrasmus *C. cantillans* en Moltoni's Baardgrasmus *C. subalpina*) uit elkaar te houden (Corso et al. 2021). De determinatie van zwijgzame vrouwtjes en jonge mannetjes wordt vaak als problematisch ervaren, vooral in gebieden waar alle

drie de soorten regelmatig voorkomen tijdens de trek zoals in de regio Provence-Alpes-Côte d'Azur in het zuiden van Frankrijk.

Provençalse Grasmus *Curruca undata* (0,16,1)
11 februari, Zeebrugge, Achterhaven - CTO (W), 1 (Stijn Cooleman)

Roze Spreeuw *Pastor roseus* (17,80,1)
11 oktober, Nieuwpoort, IJzermondung (W), 1 1kj
ADDENDUM
26 november 2021, Blaasveld (A), 1 1kj

Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* (0,46,1)
30 september, Zeebrugge, Voorhaven - Westdam (W), 1 1kj

Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus* (-, -, 1)
26 oktober - 21 maart 2024, Oudenburg, Weiden Pompje (W), 1

Deze langdurige pleisteraar betekende het 16de geval van 'Aziatische Roodborsttapuit' s.l. *Saxicola maurus sensu lato* voor België, waarbij het taxon in 1993 voor het eerst in ons land werd opgemerkt. Oktober is dé maand om er eentje te vinden: niet minder dan 12 van de 16 gevallen werden in oktober ontdekt. Dat deze vogel nadien zou gaan overwinteren in de polders rond Oudenburg was eerder verrassend, dit bood de unieke gelegenheid om zowel Ross' Gans *Anser rossii* als dit taxon op een voormiddag waar te nemen. De determinatie van Aziatische Roodborsttapuiten blijft een uitdaging, waarbij nog heel wat te ontdekken valt om enerzijds Aziatische Roodborsttapuit en zijn ondersoorten (de nominaat *S. maurus maurus* en de twee Kaspische ondersoorten *S. m. hemprichii* en *S. m. variegatus*) en Stejnegers Roodborsttapuit

Saxicola stejnegeri op basis van morfologische kenmerken met zekerheid uit elkaar te houden (Hellström & Wærn 2023). Om te kunnen achterhalen tot welke (onder)soort de vogel van 2023 behoorde, werden uitwerpselen verzameld en onderzocht in het Leiden Centre for Applied Bioscience (LCAB) voor DNA-onderzoek door Ken Kraaijeveld en zijn team. Drie stalen bleken effectief afkomstig van de vogel in kwestie en werden vergeleken met stalen uit de dataset van het Forensisch Laboratorium voor DNA-Onderzoek (FLDO). In deze dataset zitten 21 sequenties: 5 van Stejnegers Roodborsttapuit, 13 van Aziatische Roodborsttapuit en 3 van Roodborsttapuit *Saxicola rubicola*. De vogel van 2023 bleek te clusteren met de sequenties die voorhanden waren van Aziatische Roodborsttapuit en meer bepaald met die van de nominaat *S. maurus maurus*. Een genetisch sterk gelijkende vogel werd op 17/10/2014 bij Batumi (Georgië) gevangen. Ook op basis van een grotere maar minder goed gekarakteriseerde dataset gepubliceerd door Zink et al. (2009) werd eenzelfde conclusie gegenereerd (Ken Kraaijeveld, in litt.). Deze genetische bevestiging versterkt de identificatiecriteria die voorgesteld werden door Hellström & Wærn (2023).

Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* (0,6,4)

4 september, Heist, Stapelterrein (W), 1

18 september, Peer (L), 1

23 september, Zeebrugge, Achterhaven - Weiden Hoge Noen (W), 1

10 - 19 oktober, Zeebrugge, Voorhaven - Westdam (W), 1

Het beste jaar ooit voor deze soort, die in België pas net na de eeuwwisseling voor het eerst opdook. Met vier verschillende vogels was 2023 tevens het eerste jaar met meer dan één waarneming. De soort

wordt ook in Nederland steeds vaker opgemerkt, met twee opeenvolgende recordjaren in 2022 en 2023 en geen enkel jaar zonder waarnemingen sinds 2013 (Gelling 2023, webref 4). Izabeltapuit is een soort van droge steppes en halfwoestijn en nestelt er in holtes van knaagdieren (Collar 2020). In ons land wordt de soort het meest gevonden in open landschap met zandige bodem, hoewel een half-verlaten parkeerterrein soms ook volstaat (zie Verstraete & Driessens 2005). De laatste jaren breidt de soort zijn areaal in Bulgarije, Roemenië en Oekraïne verder naar het westen uit, wellicht gedreven door drogere zomers en het verschuiven van knaagdierpopulaties (Keller et al. 2020). Izabeltapuit overwintert in een brede gordel van de Sahel tot het Arabische Schiereiland en Zuidwest-Azië. Europese populaties van de soort steken het oostelijke Middellands Zeegebied over alvorens over een breed front over de Sahara te migreren (Clement & Rose 2015).

Zwartbuikwaterspreeuw *Cinclus cinclus cinclus* (-, -, 1)

29 januari - 26 februari, Mol, Den Diel (A), 1 v. 3kj

In tegenstelling tot Roodbuikwaterspreeuw (ondersoort *aquaticus*), die een vaste broedvogel is langs snelstromende stromen in de zuidelijke helft van het land, is de nominaat een zeer zeldzame gast die slechts occasioneel opduikt als overwinteraar uit Scandinavië (De Smet 2004, Jacob et al. 2010). De vogel van 2023 was uitgerust met een reeks kleurringen die aangaven dat de vogel op 19/12/2021 werd geringd in het Schwentimental bij Kiel, Duitsland, waar Zwartbuikwaterspreeuwen uit zuidelijk Noorwegen komen overwinteren. De vogel werd bij de vangst als 1 kj vrouwtje opgeschreven en was dus in haar derde kalenderjaar toen ze in België opdook.

▶ Siberische Sprinkhaanzanger *Helopsaltes certhiola*. 4/10/2023. Zeebrugge (© Filip De Ruwe)

Alpenheggenmus *Prunella collaris*. 2de KJ mannetje. 27/1/2023. Bouillon (Lx). (© Herman Blockx)

Zwartbuikwaterspreeuw *Cinclus cinclus cinclus*. 3de KJ vrouwtje. 30/1/2023. Mol - Den Diel (A). (© Eddy Vaes)

Alpenheggenmus *Prunella collaris* (3,6,1)

22 januari - 26 februari, Bouillon, Château de Bouillon (Lx), 1 m. 2kj

Een geweldige ontdekking die gebeurde tijdens een vleermuizen-telling in het kasteel van Bouillon en resulteerde in een memorabele twitch voor vele vogelkijkers. Waarnemingen in België en Nederland zijn verdeeld tussen april-mei (BE 5, NL 17), september-november (BE 2, NL 3) en januari-februari (BE 3, NL 1) (webref 4). Alpenheggenmus deelt het grootste deel van zijn Europese verspreidingsgebied met Rotskruiper *Tichodroma muraria*. Beide soorten verkiezen rotsige habitats boven de boomgrens. De dichtstbijzijnde broedgebieden bevinden zich in de Alpen en de Pyreneeën, met enkele broedparen in het Centraal Massief en mogelijk in de Vogezen (Keller et al. 2020). Als broedvogel verschuift de soort naar steeds grotere hoogte, wat wellicht te linken valt aan klimaatverandering (Knaus et al. 2018).

Net zoals Rotskruiper is Alpenheggenmus een 'hoogtemigrant', die in de wintermaanden uitwijkt naar valleien en het laagland intrekt om de sneeuw te ontvluchten. In strengere winters kunnen de vogels nog verder wegtrekken. De overwinteringsstrategie varieert echter individueel met een opvallende bias tussen de geslachten. Volwassen mannetjes hebben de neiging om dicht bij de broedgebieden te blijven, waarbij sommige vogels nagenoeg geen verplaatsing maken. Vrouwtjes en jonge vogels houden zich dan weer vaker in sociaal verband op en maken regelmatig verplaatsingen van enkele tientallen kilometers. Andere exemplaren overbruggen grotere afstanden en dalen neer van de Alpen of de Pyreneeën richting de Côte d'Azur, de Spaanse laaglanden of doorkruisen zelfs de Middellandse Zee (Henry 2011, Hatchwell & Christie 2020).

Het voorjaarsgeval van 2012 in Zeebrugge volgde op een ongeziene winterinflux langs de Frans-Atlantische kust van vogels waarvan verondersteld werd dat ze uit de Pyreneeën kwamen (Issa & Rebeyrat 2012). Een andere grote influx vond plaats in het voorjaar van 2016 met groepen van tot wel 26 vogels buiten hun normale verspreiding in Duitsland en enkelingen of kleine groepjes in Engeland, Nederland, Zweden en Denemarken, gelijktijdig met de verplaatsing van Sneeuwvinken *Montifringilla nivalis*. Een van de toen waargenomen vogels in Feldberg (Duitsland) was uitgerust met kleurringen en bleek een verplaatsing van 1.250 km te hebben gemaakt vanuit Alicante (Spanje) waar ze in maart 2013 geringd werd en waar ze bovendien opnieuw gemeld werd in februari 2015. Vermoedelijk ging het hier om een vogel uit de Alpen die overwinterde langs de kust van Spanje (Närmann & Himmel 2017, Ławicki & van den Berg 2016, webref 8).

Cirlgors *Emberiza cirulus* (1,56,7)

19 maart, Court-Saint-Etienne (BW), 1 m. ad. br.

10 - 20 april, Anhée (N), 1 m. 2kj+

1 mei, Virelles (W), 1 m.

3 mei - 23 juli 2024, Roly (N), 4 (Romain Dumont de Chassart)

Het geval van Roly betreft het eerste broedgeval (Dumont de Chassart & Weiserbs 2024) sinds 1962 (Jacob et al. 2010). Cirlgors is in essentie een standvogel, hoewel vogels aan de noordgrens van het verspreidingsgebied wel korte afstanden afleggen. De soort blijft stabiel in Noord-Frankrijk, maar neemt momenteel spectaculair toe in Luxemburg, wellicht gedreven door klimaatverandering (Dumont de Chassart & Weiserbs 2024).

Bonte Zanger *Mniotilta varia* (0,0,1)

24 september, Heist, De Sashul (W), 1 v

Een lang verhoopte eerste *Parulidae*-zanger voor ons land, en wat voor één! De vogel werd ontdekt door Jonathan Meire, die geïnspireerd werd door de ongeziene aantallen van Amerikaanse zangers in West-Europa. De vogel werd die ene dag door meer dan 200 vogelkijkers waargenomen (webref 1). Lees et al. (2024) vatten de recordbrekende influx van Nearctische landvogels van september 2023 in Groot-Brittannië en Ierland samen en weiden uit over de meest waarschijnlijke oorzaken die ook voor dit geval relevant lijken. Er werden door Britse en Ierse vogelkijkers maar liefst 99 exemplaren van 27 soorten vastgesteld, waarvan 61% in de week volgend op 20/9, samenvallend met de aanlanding van de restanten van een extra-tropische cycloon. Op Corvo (Azoren) werden die week vergelijkbare resultaten genoteerd. De verplaatsing van Noord-Amerikaanse vogels door lage-drukgebieden die zich snel over de noordelijke Atlantische Oceaan bewegen, wordt reeds sinds lange tijd onderzocht en is de voornaamste oorzaak van aankomst van Nearctische zangvogels in Europa (Lees & Gilroy 2021). De buitengewone intensiteit van deze influx wordt geweten aan een combinatie van factoren, met het tracé en de timing van orkaan Lee, van het Kaapverdische type, als voornaamste oorzaak. Nadat deze orkaan aan intensiteit verloor bij het noordwaarts opschuiven een eind voor de oostkust van de VS, kwam Lee als een extra-tropische cycloon aan land ter hoogte van Nova Scotia op 16/9 (Blake & Nepal 2024). Terwijl aanvankelijk hevige regen en een sterke tegenwind de migratie rond Maine, New-Brunswick en Nova Scotia blokkeerden, verbeterden de omstandigheden abrupt, wat meteen resulteerde in massale trek van landvogels, die al gauw belandden in een felle stroming van westenwind langs de zuidflank van de orkaan. Hierop volgend trok Lee in een tijdspanne van twee dagen oostwaarts over de Atlantische Oceaan.

Hoewel de haven van Zeebrugge, waar de Bonte Zanger ontdekt werd (contra Lees et al. 2024), een gekende trekpleister voor dwaalgasten is, niet in de laatste plaats door de felverlichte havendammen die meer dan drie kilometer in zee uitsteken (De Smet et al. 2000), worden er zelden Amerikaanse zangers ontdekt, vermits Groot-Brittannië en Ierland meestal de eerste landmassa's zijn die de vogels tegenkomen na hun trans-Atlantische reis. Behalve dat de vogel mogelijk een deel van de reis op het dek van een schip aflegde, wat niet uitgesloten kan worden, staat niets de formele aanvaarding voor de Belgische lijst in de weg. Conform de statuten van het BRBC worden vogels die geacht worden in staat te zijn om ons land op eigen kracht te bereiken aanvaard in categorie A, zolang er geen bewijs is dat ze tijdens hun oversteek vastgehouden of gevoederd werden.

2. Geaccepteerd, categorie E

Zwarte Rotgans *Branta bernicla nigricans*

4 juli - 16 oktober, Jabbeke/Oostende/De Haan (W), 1

Een ongebruikelijk tijdstip voor de soort (zie bv. webref 9). De vogel droeg een niet-wetenschappelijke ring en zat bij Grote Canadese Ganzen *Branta canadensis*. Zwarte Rotganzen worden in het zuidoosten van Groot-Brittannië doorgaans gevonden tussen overwinterende Rotganzen *Branta bernicla bernicla*, wat een afkomst uit Rusland suggereert (White & Kehoe 2024).

Dwerggans *Anser erythropus*

15-16 april and 9 juni, Clavier/Sougné-Remouchamps (Lg), 1

16 september, Heist-op-den-Berg (A), 1

29 september - 12 november, Plombières (Lg), 1 cy

14 oktober, Lokeren, Molsbroek (O), 1

28 oktober - 25 november, Herk-de-Stad / Paal (L), 1

▶ **Bonte Zanger** *Mniotilta varia*. **Vrouwetje**. 24/9/2023. Heist (W). (© Filip De Ruwe)

Hoewel ogenschijnlijk wilde Dwergganzen met regelmaat opduiken in België, komt de soort ook vaak voor in watervogelcollecties, waarbij geregeld vogels weten te ontsnappen en in de vrije natuur belanden. Om aanvaard te kunnen worden als wilde vogel dient cumulatief aan volgende voorwaardes voldaan te worden: (1) afwezigheid van een kweekring moet met zekerheid vastgesteld worden, (2) de vogel mag geen tam gedrag vertonen, (3) de locatie moet onverdacht zijn, waarbij de soort zich bevindt tussen wilde ganzen in gekende ganzenoverwinteringsgebieden en bv. dus niet tussen verwilderde Grote Canadese Ganzen *Branta canadensis* op een parkvijver en (4) de periode van het jaar moet onverdacht zijn.

Amerikaanse Smient *Mareca americana*
10 - 11 februari, Chaudfontaine (Lg), 1 m.

De vogel droeg een niet-wetenschappelijke ring.

Marmereend *Marmaronetta angustirostris*
5 - 15 februari, Testelt, De Kuilen (VB), 1

Buffelkopeend *Bucephala albeola*
4 - 18 juni, Averbode Bos en Heide (L), 1 f.

Kokardezaagbek *Lophodytes cucullatus*
ADDENDUM
25 september 2020 - 20 januari 2024, Eke (O), 2

Lammergier *Gypaetus barbatus*
9 - 10 juni, Forest (Br), 1 2cy

Ondanks een algemene afname die wellicht voornamelijk te wijten was aan vergiftiging en vervolging (Mingozzi & Estève 1997), heeft de soort altijd wilde populaties kunnen behouden in de Pyreneeën en Corsica (BirdLife 2021). De populatie uit de Alpen daarentegen verdween rond de eeuwwisseling van de 19de naar de 20ste eeuw, waarna er vanaf de jaren 1980 herintroductieprojecten werden opgestart (McInerny & Stoddart 2019). De Alpenpopulatie lijkt goed stand te houden (Keller et al. 2020), maar vooralsnog komen er relatief weinig jongen uit de tweede generatie groot, waardoor de levensvatbaarheid van de populatie nog ter discussie staat. Dit maakt een upgrade van categorie E naar C van vogels die uit de Alpen afkomstig zijn vooralsnog voorbarig (McInerny et al. 2022). McInerny et al. (2022) suggereert namens het AERC dat een geval van een geherintroduceerde soort buiten de betreffende populatie in categorie C aanvaard kan worden in plaats van categorie E zolang de bronpopulatie voldoet aan de criteria van categorie C en zolang de vogel in kwestie in het wild geboren is en verondersteld wordt afkomstig te zijn van eveneens in het wild geboren ouders. De afkomst van de vogel van 2023 is niet gekend, maar Lammergieren die in Noordwest-Europa opduiken komen zeer waarschijnlijk uit de Alpen (McInerny & Stoddart 2019) en worden daardoor vooralsnog in categorie E geplaatst door het BRBC (zie ook Faveyts et al. 2017).

» **Lammergier *Gypaetus barbatus*. 2de KJ. 10/6/2023. Forest (Br).**

(© Vincent Legrand)

Monniksgier *Aegypius monachus*

3 juni, Frasnes-lez-Anvaing (H), 1
12 - 13 juni, Nassogne (Lx), 1

De kleurring van de vogel van Montrœul-au-Bois (H) kon niet ontcijferd worden en de poten van de vogel die in Nassogne (Lx) opdook, werden niet gezien. Aangezien informatie rond de oorsprong van beide vogels beschikbaar is, heeft het BRBC besloten beide gevallen te aanvaarden in categorie E. De dichtstbijzijnde populaties bevinden zich in Frankrijk, waar nog steeds een herintroductieproject in Verdon loopt, terwijl de herintroductie in 2018 gestopt werd in Baronnies en reeds in 2004 in de Grands Causses (Nadal et al. 2021). Een vogel uit laatstgenoemde populatie staat op de Belgische C-lijst, terwijl een andere vogel, die in het gezelschap van een groep Spaanse Vale Gieren *Gyps fulvus* verkeerde, het enige geval in categorie A voor België betreft (Vanhove et al. 2020, Baeten et al. 2019, zie ook Baeten et al. 2022).

3. Niet-aanvaard

Sneeuwvangans *Anser caerulescens*

19 november, Seloignes (H), 4

De foto's tonen tamme ganzen.

Taigarietgans *Anser fabalis*

10 februari, Mol, Molse zandputten (A), 1

ADDENDUM

1 december 2021, Kieldrecht, Nieuwe Arenbergpolder (O), 1

Alpengierzwaluw *Tachymarptis melba*

16 mei, Gent (O), 1

Vale Gierzwaluw *Apus pallidus*

1 augustus, Sint-Truiden (L), 1

21 oktober, Angreau (H), 1

21 oktober, Kwaadmechelen (L), 1

23 oktober, Sint-Idesbald (W), 1

26 oktober, Schore (W), 1

29 oktober, Lint (A), 1

Lachstern *Gelochelidon nilotica*

3 mei, Knokke-Heist (W), 1

Reuzenzwartkopmeeuw *Ichthyaetus ichthyaeus*

1 februari, Lissewege (W), 1 ad. niet-br.

De foto toont een Zilvermeeuw *Larus argentatus*.

Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus*

15 oktober, Oostende (W), 1

5 november, De Panne (W), 1

De respectievelijke beschrijvingen voor deze twee gevallen sloten gelijkende soorten niet volledig uit.

Steenarend *Aquila chrysaetos*

18 juli, Langdorp (VB), 1

De foto's tonen een Buizerd *Buteo buteo*.

Havikarend *Aquila fasciata*

23 mei, Oostkamp, Wilgenbroeken (W), 1

Scharrelaar *Coracias garrulus*

27 april, Zegelsem, Veld (O), 1

De foto toont de resten van een niet nader bepaalde exotische soort.

Sakervalk *Falco cherrug*

13 juni, Mariakerke (O), 1 juv.

Giervalk *Falco rusticolus*

8 juli, Farciennes, Terril Sainte-Pauline (H), 1

Bonte Kraai *Corvus cornix*

13 februari, Dour (H), 1

Bergfluitier *Phylloscopus bonelli*

12 - 18 juni, Willerzie, Massif de la Croix-Scaille (N), 1

Iberische Tjiftjaf *Phylloscopus ibericus*

13 april, Virelles, Lac (H), 1

2 mei, Herent (VB), 1

14 mei, Harchies, Marais d'Harchies (H), 1 m.

15 juni, Rocherath (Lg), 1 m.

Roodsterblauwborst *Luscinia svecica svecica*

8 mei, Watervliet (O), 1 m.

Blauwstaart *Tarsiger cyanurus*

20 maart, Kinrooi (L), 1

Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus*

12 april, Kalmthout, Grenspark Kalmthoutse Heide (A), 1 m.

1 mei, Maasmechelen, Dal van de Grensmaas (L), 1 m.

Af en toe worden in het voorjaar mannetjes Roodborsttapuit met een brede witte halsband, een beperkte hoeveelheid oranje op de borst en een schijnbaar volledig witte stuit gemeld als Aziatische Roodborsttapuiten. Het gaat voornamelijk altijd om gewone Roodborsttapuiten *Saxicola rubicola* in gesleten klee. Van Aziatische/Stejnegers Roodborsttapuit *Saxicola maurus sensu lato* ligt slechts één aanvaard voorjaarsgeval voor in België, namelijk een vrouwtje op 24/4/1995 in Kallo (De Smet et al. 1997). Bij opvallend uitzienende mannetjes in het voorjaar is het cruciaal om goede foto's van de

ondervleugeldekveren en de stuit te bemachtigen. Zie Hellström & Wærn (2011) voor een diepgaande analyse van de identificatie van Aziatische Roodborsttapuiten in het voorjaar en de zomer.

Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni*

ADDENDUM

23 oktober 2022, Buggenhout (O), 1

Woestijnvink *Bucanetes githagineus*

30 april, Oostduinkerke, Zeebermduinen (W), 1

Een interessant geval van een vogel die enkel gezien en gehoord werd in vlucht en daardoor, in combinatie met een gebrek aan documentatie, niet aan de hoge eisen tegemoetkomt die gesteld worden voor aanvaarding van een nieuwe soort voor België. Een soort die gerust op de radar van Belgische vogelkijkers mag staan, aangezien Woestijnvink al een handvol keren opdook in Noord-Frankrijk eind april, begin mei en halfweg juli (Reeber & CHN 2011, Kayser et al. 2014, Reeber et al. 2018) en tweemaal in Nederland: eind mei en half juni (van Rijswijk 2004, Olthoff 2006).

Bonte Zanger *Mniotilta varia*

2 oktober, Heist, De Sashul (W), 1

Referenties

- Antonov A.I. & Parilov M.P. 2010. Cadastre of the bird species of Khingansky State Nature Reserve and Burea-Arkharu lowland. FEB RAS, Khabarovsk.
- Bacon L., French P. & the Rarities Committee 2023. Report on rare birds in Great Britain in 2022. *British Birds* 116(10): 546-602.
- Baeten S., Vanhove F., Lebrun R., Demeulemeester M. & the members of the BRBC 2019. Rare Birds in Belgium in 2018. Belgian Rare Birds Committee.
- Baeten S., Vanhove F., Lebrun R., Demeulemeester M. & the members of the BRBC 2021. Rare Birds in Belgium in 2020. Belgian Rare Birds Committee.
- Baeten S., Vanhove F., Lebrun R., Dupont O., Demeulemeester M. & the members of the BRBC 2022. Rare Birds in Belgium in 2021. Belgian Rare Birds Committee.
- Baeten S., Dupont O., Lebrun R. & the members of the BRBC 2023. Rare Birds in Belgium in 2022. Belgian Rare Birds Committee.
- Batty C. & McNerny C. 2023. The Ross's Goose in Britain. *British Birds* 116 (1): 12-25. BirdLife International 2021. *Clanga clanga*. The IUCN Red List of Threatened Species 2021.
- Blomdahl A., Breife B. & Holmström N. 2003. Flight identification of European seabirds. Christopher Helm, London.
- Bussière R. & Tillet J. 2014. L'Accenteur alpin *Prunella collaris*: un retour inattendu dans la Vienne après 2 siècles d'absence. *L'Outarde* 50: 4-14.
- Carboneras C. & Kirwan G. M. 2020. Pink-footed Goose *Anser brachyrhynchus*. In: del Hoyo J., Elliott A., Sargatal J., Christie D.A. & de Juana E. (Ed.). *Birds of the World*. Cornell Lab of Ornithology, Ithaca.
- Clement P. & Rose C. 2015. Robins and Chats. Christopher Helm, London.
- Clements J., Rasmussen P., Schulenberg T., Iliff M., Fredericks T., Gerbracht J. et al. 2023. The eBird/Clements checklist of Birds of the World: v2023b.
- Collar N. 2020. Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina*. In: del Hoyo J. et al. (Ed.). *Birds of the World*. Cornell Lab of Ornithology, Ithaca.
- Commission pour l'Avifaune Belge. 1967. Avifaune de Belgique. Liste des espèces d'oiseaux observés en Belgique et leurs formes géographiques. *Gerfaut* 57(3-4): 365-465.
- Cramp S. (Ed.) 1983. *The Birds of the Western Palearctic*. Volume 3: Waders to Gulls. Oxford University Press, Oxford.
- Cramp S. (Ed.) 1985. *The Birds of the Western Palearctic*. Volume 4: Terns to Woodpeckers. Oxford University Press, Oxford.
- de La Fontaine A.-J. 1855. Liste des oiseaux observés dans le Grand-Duché de Luxembourg. Société des sciences naturelles du Grand-Duché de Luxembourg, tome 3.
- De Smet G. 2004. Preliminary List of Belgian Birds. Unpublished. Gentbrugge.
- De Smet G., Pollet J. & de leden van het BAHC 1997. Zeldzame vogels in België in 1995. *Oriolus* 63(4): 74-92.
- Doniál-Valcroze P. 2024. On the taxonomic status of the Siberian Chiffchaff *Phylloscopus tristis*. *Zootaxa* 5432(1): 145-150.
- De Smet G., Pollet J., Vandegehuchte M. & de leden van het BAHC 2000. Zeldzame zangvogels in België in 1996 en 1997. *Oriolus* 66(2): 37-64.
- Driessens G. & van Rossum R. 1988. Blonde Ruiters in België en Nederland in zomer van 1986. *Dutch Birding* 10(1): 27-29.
- Dumont de Chassart R. 2024. La première mention du Pouillot de Hume *Phylloscopus humei* en Wallonie. *Aves* 61(2): 51-70.
- Dumont de Chassart R. & Weiserbs A. 2024. Le Bruant zizi *Emberiza cirulus* niche à nouveau en Wallonie. *Aves* 61(1): 30-37.
- Fallon F. 1875. Monographie des oiseaux de la Belgique. Dupireux, Namur.
- Faria F.A., Dias R.A., Bencke G.A., Bugoni L., Sennar N.R., Almeida J.B. et al. 2023. Trends and population estimate of the threatened Buff-breasted Sandpiper *Calidris subruficollis* wintering in coastal grasslands of Southern Brazil. *Bird Conservation International* 33(e61): 1-12.
- Faveyts W., Elst J. & de leden van de BAHC 2012. Zeldzame vogels in België in 2010. *Natuur. oriolus* 78(2): 41-54.
- Faveyts W., Vandegehuchte M. & de leden van de BAHC 2013. Zeldzame vogels in België in 2011. *Natuur.oriolus* 79(2): 44-57.
- Faveyts W., Vanhove F., Lebrun R., Elst J. & the members of the BRBC 2016. Rare Birds in Belgium in 2014/2015. Belgian Rare Birds Committee.
- Faveyts W., Vanhove F., Lebrun R., Elst J. & the members of the BRBC 2017. Rare Birds in Belgium in 2016. Belgian Rare Birds Committee.
- Faveyts W., Vanhove F., Baeten S., Lebrun R., Elst J. & the members of the BRBC 2018. Rare Birds in Belgium in 2017. Belgian Rare Birds Committee.
- Fernández-Calvo I. 2022. Autillo europeo *Otus scops*. In: Molina B., Nebreda A., Muñoz A.R., Seoane J., Real R., Bustamante J. et al. C. 2022. III Atlas de las aves en época de reproducción en España. SEO/BirdLife, Madrid.
- Fijen T., van der Spek V. & CDNA 2019. Aziatische Goudplevier in Nederland in 1896-2018. *Dutch Birding* 41(6): 401-406.
- Fontijn W.-J. & Jonker M. 2009. Stormvogeltjes op de Waddenzee. Een nieuw fenomeen? *Limosa* 82(3-4): 187-193.
- Gailly P. & Pansaers D. 2017. Observation d'un Pouillot de Schwarz *Phylloscopus schwarzi* en Région bruxelloise. Phénologie et distribution spatiale du passage migratoire de l'espèce en Europe. *Aves* 54(2): 73-90.
- Gelling G.J., van der Spek V. & CDNA 2018. Rare birds in the Netherlands in 2017. *Dutch Birding* 40(6): 357-380.
- Gelling G.J., van der Spek V., Lidster J. & CDNA 2022. Rare birds in the Netherlands in 2021. *Dutch Birding* 44(6): 399-429.
- Gelling G.J., van der Vliet R., van der Spek V., Lidster J. & CDNA 2023. Rare birds in the Netherlands in 2022. *Dutch Birding* 45(6): 361-388.
- Genero F., Franchini M., Fanin Y. & Filacorda S. 2020. Spatial ecology of non-breeding Eurasian Griffon Vultures *Gyps fulvus* in relation to natural and artificial food availability. *Bird Study* 67(1): 53-70.
- Gill F., Donsker D. & Rasmussen P. (Ed.) 2024. IOC World Bird List (v14.1).
- Gundersen O.M., Clausen K.K. & Madsen J. 2017. Body mass dynamics of Pink-footed Geese *Anser brachyrhynchus* during stopover on autumn migration in Norway. *Waterbirds* 40(4): 353-362.
- Haas M., Slaters R. & CDNA. Rare birds in the Netherlands in 2015. *Dutch Birding* 38(7): 419-440.
- Hanus B. 2009. Première observation du Bécasseau rousset *Tryngites subruficollis* en Wallonie. *Aves* 46(2): 94-96.
- Hatchwell B. & Christie D. 2020. Alpine Accentor *Prunella collaris*. In: del Hoyo J. et al. (Ed.). *Birds of the World*. Cornell Lab of Ornithology, Ithaca.
- HBW & BirdLife International 2024. Handbook of the Birds of the World and BirdLife International digital checklist of the birds of the world. Version 8.1.
- Hellström M. & Wærn M. 2011. Field identification and ageing of Siberian Stonechats in spring and summer. *British Birds* 104(5): 236-254.
- Hellström M. & Wærn M. 2023. Identification of extralimital Siberian and Amur Stonechats. *British Birds* 116(1): 41-53.
- Issa N. & Rebrayat X. 2012. Afflux d'Accenteurs alpins *Prunella collaris* dans l'ouest de la France à l'automne 2011. *Ornithos* 19(5): 326-332.
- Jacob J.-P., Dehem C., Burnel A., Dambiermont J.-L., Fasol M., Kinet T. et al. 2010. Atlas des Oiseaux Nicheurs de Wallonie 2001-2007. Série Faune-Flore-Habitats, Aves et Région wallonne, Gembloux.
- Joiris C. 1971. Abondance hivernale de la Corneille mantelée *Corvus corone cornix* dans nos régions aux XVme et XVIme siècles. *Aves* 8(6): 190-191.
- Jónsson J.E., Ryder J.P. & Alisauskas R.T. 2024. Ross's Goose *Anser rossii*. In: del Hoyo et al. (Ed.). *Birds of the World*. Cornell Lab of Ornithology, Ithaca.
- Jorgensen J.G., McCarty J.P. & Wolfenbarger L. 2007. Landscape and habitat variables affecting Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis* distribution during migratory stopover in the Rainwater Basin, Nebraska, USA. *Wader Study Group Bulletin* 112: 45-51.
- Kayser Y., Paepegaey B. & le CHN 2014. Les oiseaux rares en France en 2012. *Ornithos* 21(2): 65-107.
- Keller V., Herrando S., Vořšek P., Franch M., Kipson M., Milanese P. et al. 2020. European Breeding Bird Atlas 2. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- Kempeneers J. 2022. Late broedgevallen van Gierzwaluw in 2022. *Natuur.oriolus* 88(4): 143-144.

- Kiss O., Schwartz T., Barisic S., Valera F. & Tokody B. 2020. International Species Action Plan for the European Roller *Coracias garrulus garrulus*. MME BirdLife Hungary on behalf of the European Commission.
- Knaus P., Antoniazza S., Wechsler S., Guélat J., Kéry M., Strebel N. et al. 2018. Atlas des Oiseaux Nicheurs de Suisse 2013-2016. Station ornithologique suisse, Sempach.
- Kolbin V.A. 2008. Effect of forest fires on the avifauna of the Northern Amur region. *Russian Journal of Ecology* 39(6): 398-404.
- Kuijken E., Verschuere C. & Meire P. 2005. Ganzen in de Oostkustpolders: 45 jaar evolutie van aantallen en verspreiding. *Natuur.oriolus* 71: 21-42.
- Lancot R.B., Aldabe J., Almeida J.B., Blanco D., Isacch J.P., Jorgensen J. et al. 2010. Conservation Plan for the Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis*. U. S. Fish and Wildlife Service, Anchorage, Alaska, and Manomet Center for Conservation Sciences, Manomet, Massachusetts, USA.
- Langmore N., Davies N., Hatchwell B. & Hartley I. 1996. Female song attracts males in the alpine accentor *Prunella collaris*. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 263(1367): 141-146.
- Larsson H. 2018. The identification of juvenile Common and Pallid Swifts. *British Birds* 111(6): 311-322.
- Ławicki Ł. & van den Berg A. B. 2016. WP reports. Late March to mid-May 2016. *Dutch Birding* 38(4): 240-254.
- Ławicki Ł. & van den Berg A. B. 2023. WP reports. April to mid-May 2023. *Dutch Birding* 45(3): 196-207.
- Ławicki Ł. & van den Berg A. B. 2024. WP reports. April to late May 2024. *Dutch Birding* 46(3): 190-207.
- Lees A.C. & Gilroy, J.J. 2021. Vagrancy in Birds. Helm, London.
- Lees A.C., Farnsworth A., Curley S. & Gilroy J.J. 2024. An unprecedented arrival of Nearctic landbirds in Britain and Ireland in September 2023. *British Birds* 117(6): 292-307.
- Lippens L. & Wille N. 1972. Atlas des oiseaux de Belgique et d'Europe occidentale. Lannoo, Tielt.
- Lorgé P. & Melchior E. 2018. Les Oiseaux du Grand-Duché de Luxembourg. natur&ëmwelt, Remerschen.
- Madsen J., Schreven K., Jensen G.H., Johnson F.A., Nilsson L., Nolet B.A. et al. 2023. Rapid formation of new migration route and breeding area by Arctic geese. *Current Biology* 33(6): 1162-1170
- Martínez F., Carrete M. & Blanco G. 2024. Spatial, social, and environmental factors influencing natal dispersal in the colonial griffon vulture. *Current Zoology* z0ae037.
- McInerny C. & Stoddart A. 2019. Bearded Vultures in northwest Europe. *British Birds* 112(1): 26-34.
- McInerny C., Crochet P.-A. & Dudley S. 2022. Assessing vagrants from translocated populations and defining self-sustaining populations of non-native, naturalized and translocated avian species. *Ibis* 164(3): 924-928.
- Militão T., Sanz-Aguilar A., Rotger A. & Ramo R. 2022. Non-breeding distribution and at-sea activity patterns of the smallest European seabird, the European Storm Petrel *Hydrobates pelagicus*. *Ibis* 164(4): 1160-1179.
- Mingozzi T. & Estève R. Analysis of a historical extirpation of the bearded vulture *Cypaetus barbatus* in the western Alps (France-Italy): Former distribution and causes of extirpation. *Biological Conservation* 79(2-3): 155-171.
- Muller Y. 2023. Évolution de la population de Martinet à ventre blanc dans le Grand Est. OGEB - Descripteur 2022. ODONAT Grand Est, Strasbourg.
- Nadal R., Giraud L., Boudarel P., Voisin E., Auge C., David T. et al. 2021. Plan national d'actions 2021-2030 en faveur du Vautour moine. Ministère de la transition écologique, DREAL Occitanie & LPO France.
- Naumov R.L. & Kislenco G.S. 1963. Radde's Warbler *Phylloscopus schwarzi* and Dusky Warbler *Ph. fuscatus* in Central Siberia. *Ornitologia* 6: 146-152.
- Newton I. 2008. The Migration Ecology of Birds. Academic Press, London.
- Olsen K., Gøller O.Z., Hansen M.B., Kauppinen S., Kristensen A.B., Nielsen R.D. et al. 2018. Sjældne fugle i Danmark og Grønland i 2017. In: Lange P. (Ed.) 2018. Fugleåret 2017. DOF BirdLife, Copenhagen.
- Onrubia A. 2021. Eurasian Griffon Vulture *Gyps fulvus*. In: Panuccio M., Mellone U. & Agostini N. (Ed.) Migration Strategies of Bird of Prey in Western Palearctic. CRC Press, Boca Raton.
- Olthoff M. 2006. Woestijnvink in Eemshaven in juni 2005. *Dutch Birding* 28(4): 235-236.
- Raty L. & la Commission d'Homologation 2004. Rapport de la Commission d'homologation. Années 1998 à 2003, seconde partie : Espèces soumises à homologation nationale. *Aves* 41(3-4): 165-208.
- Reeber S. & le CHN 2011. Les oiseaux rares en France en 2010. *Ornithos* 18(6): 325-367.
- Reeber S., Blanc J.-F., Jiguet F. & le CHN 2018. Les oiseaux rares en France en 2016 et 2017. *Ornithos* 25(6): 321-369.
- Reyt S. & Duquet M. 2020. Identifier les Martinets noir *Apus apus* et pâle *A. pallidus* en période postnuptiale. *Ornithos* 27(5): 304-325.
- Rodríguez G. & Elorriaga J. 2016. Identification of Rüppell's Vulture and White-backed Vulture and vagrancy in the WP. *Dutch Birding* 38(6): 349-375
- Shariatinajafabadi M., Wang T., Skidmore A.K., Toxopeus A.G., Kölzsch A., Nolet B.A. et al. 2014. Migratory Herbivorous Waterfowl Track Satellite-Derived Green Wave Index. *PLoS ONE* 9(9): e108331.
- Shirihai H. & Svensson L. 2018. Handbook of Western Palearctic Birds. Passerines: Larks to Phylloscopus Warblers. Helm, London.
- Spina F., Baillie S.R., Bairlein F., Fiedler W. & Thorup K. (Eds) 2022. The Eurasian African Bird Migration Atlas. EURING/CMS.
- Touzé H., Reeber S. & le CHN 2020. Les oiseaux rares en France en 2018. *Ornithos* 27(4): 201-235
- Tricot J. 1968. Troisième rapport de la Commission d'homologation Aves. *Aves* 5(2): 75-86.
- van der Elst D. 1981. La Corneille mantelée *Corvus corone cornix* en Wallonie et dans le Brabant. *Aves* 18(1-2): 10-30.
- van der Elst D., Lafontaine R.-M. & Lafontaine D. 1990. Rapport de la Commission d'Homologation. Année 1989. *Aves* 27(2): 83-94.
- van der Vliet R.E., de Bruin A., van der Laan J. & CDNA 2000. Rare birds in the Netherlands in 1999. *Dutch Birding* 22(5): 251-271.
- van Havre G. C. M. 1928. Les Oiseaux de la faune belge. Lamertin, Bruxelles.
- van Manen W. 2017. Verdwijning van de Bonte Kraai van het West-Europese wintertoneel. *Limosa* 90(4): 145-154.
- van Rijswijk W. 2004. Woestijnvink op Maasvlakte in mei 2003. *Dutch Birding* 26(3): 185-189.
- Vanhove F. & Raty L. 2015. Rapport de la Commission d'Homologation. Années 2010 à 2013. *Aves* 52(2): 65-106.
- Vandegheuchte M. & de leden van de BAHC 2009. Zeldzame vogels in België in 2007. *Natuur.oriolus* 75(4): 113-121.
- Verheyen R. 1957. Les Passereaux de Belgique. Première partie. Patrimoine du Musée Royal d'Histoire Naturelle de Belgique, Bruxelles.
- Verstraete H. & Driessens G. 2005. Eerste twee gevallen van Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* voor België. *Natuur.oriolus* 71(4): 109-113.
- White S. & Kehoe C. 2021. Report on scarce migrant birds in Britain in 2019. *British Birds* 114(8): 443-464.
- White S. & Kehoe C. 2023. Report on scarce migrant birds in Britain in 2021 – part 2: passerines. *British Birds* 116(8): 427-449.
- White S. & Kehoe C. 2024. Report on scarce migrant birds in Britain in 2022. *British Birds* 117(7): 358-384.
- Zink R., Pavlova A., Drovetski S., Wink M. & Rohwer S. 2009. Taxonomic status and evolutionary history of the *Saxicola torquata* complex. *Molecular Phylogenetics and Evolution* 52(3): 769-773.

Webreferenties

- Webref 1: waarnemingen.be
 Webref 2: odnature.naturalsciences.be/bebirds/ring-recoveries
 Webref 3: www.birdguides.com/news/major-alpine-swift-influx-hits-britain-and-ireland
 Webref 4: www.dutchavifauna.nl
 Webref 5: www.dutchbirding.nl/dbactueel/1732/dwergooruil_uit_itali_in_delft_in_mei_juni_2021
 Webref 6: www.trektellen.nl/count/view/74/20230430
 Webref 7: www.fairislebirdobs.co.uk/2022.html
 Webref 8: www.club300.de/gallery/forum_topic.php?id=51872
 Webref 9: https://www.dutchavifauna.nl

SAMENVATTING

Summary – Résumé

Dit rapport van het Belgian Rare Birds Committee (BRBC) behandelt in totaal 146 gevallen (van 159 vogels) betreffende 58 (onder)soorten en soortenparen die gemeld werden in 2023 in België. Enkele bijkomende gevallen van de vorige jaren zijn tevens opgenomen in dit rapport. 106 gevallen werden aanvaard in categorie A, 13 in categorie E en 34 gevallen werden niet aanvaard. In 2023 werden twee nieuwe soorten voor ons land aanvaard, Ross's Gans *Anser rossii* en Bonte Zanger *Mniotilta varia*. Daarnaast werd ook het tweede geval van Zwartkoprietzanger *Acrocephalus melanopogon* en het vijfde geval van Amerikaanse Goudplevier *Pluvialis dominica* aanvaard. Verder was 2023 het beste jaar ooit voor Alpengierzwaluw *Tachymarptis melba* (7 gevallen), Dwergaalscholver *Microcarbo pygmaeus* (6 gevallen) en Izelbaptuit *Oenanthe isabellina* (4 gevallen). Met de toevoegingen van Ross' Gans en Bonte zanger staat de Belgische lijst nu op 465 soorten, taxonomie volgens IOC World Bird List taxonomy.

Rare Birds in Belgium in 2023: Report of the Belgian Rare Bird Committee (BRBC)

This report by the Belgian Rare Birds Committee concerns a total of 146 records (159 birds) of 58 (sub)species and species pairs which have been reported in Belgium in 2023. Some additional records from previous years have also been included. 106 records have been accepted into category A, 13 into category E and 34 records have been rejected. In 2023, two new taxa were added to the Belgian list (categories A and B) with the first records of Ross's Goose *Anser rossii* and of Black-and-White Warbler *Mniotilta varia*. With these additions, the Belgian list stands at 465 species. The British Storm-petrel *Hydrobates pelagicus* and the Hooded Crow *Corvus cornix* disappeared from the BRBC-list on 1st January 2024.

Oiseaux rares en Belgique en 2023 : Rapport du Comité Belge des Oiseaux Rares (BRBC)

Ce rapport de la Belgian Rare Birds Committee (BRBC) traite 146 données (159 individus) d'oiseaux rares de 58 espèces, sous-espèces ou complexes d'espèces observés en Belgique en 2023. Quelques données antérieures non encore publiées sont également incluses. 106 données ont été acceptées en catégorie A, 13 données ont été acceptées en catégorie E et 34 données ont été refusées. Avec l'observation des premières Oies de Ross *Anser rossii* et Paruline noir et blanc *Mniotilta varia* pour le pays en 2023, la liste belge (catégories A et B) compte désormais 465 espèces. L'Océanite tempête *Hydrobates pelagicus* et la Corneille mantelée *Corvus cornix* ne font plus partie des espèces à homologuer depuis le 1er janvier 2024.

▶ Zwartkoprietzanger *Acrocephalus melanopogon*. 18/1/2023. Harelbeke, De Gavers (W). © Ludo Van Dorst